

Viljandi Linnavalitsus

VILJANDI LINNA ARENGUKAVA 2018 - 2023

Sissejuhatus	3
VILJANDI LINNA VISIOON 2023	4
VILJANDI LINNA RAHVASTIK	6
1. VALITSEMINE	8
2. ELUKESKKOND	10
2.1. Loodus ja looduskeskkond	10
2.2. Ehitatud keskkond	11
2.3. Tänavad	14
2.4. Tehnilised taristud	14
2.5. Linnavara	15
3. KULTUUR, SPORT JA VABA AEG	16
3.1. Kultuur	16
3.2. Vaba aja veetmise võimalused	17
3.3. Sport	18
4. HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ	20
4.1. Alusharidus	20
4.2. Põhiharidus	21
4.3. Gümnaasiumiharidus	23
4.4. Kutse- ja kõrgharidus	23
4.5. Huviharidus ja huvitegevus	24
4.6. Noorsootöö	25
4.7. Elukestev õpe	27
5. SOTSIAALNE KESKKOND	28
5.1. Sotsiaaltöö ja sotsiaalteenused	28
5.2. Tervislik areng	29
6. ETTEVÕTLUS	32
6.1. Tööstuspiirkonnad	32
6.2. Inimressurss	33
6.3. Puhkemajandus Viljandi turismipiirkonnas	34
TEGEVUSKAVA AASTATEKS 2018-2023	35

Sissejuhatus

Viljandi linna arengukava on linna pika- ja lühiajalise arengu eesmäärke määratlev ja nende elluviimiseks tegevusi kavandav dokument.

Viljandi linn soovib pakkuda oma kogukonna liikmetele ja külalistele parimat keskkonda elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks. Selle sihi saavutamise üheks eelduseks on süstemaatilise arendustegevuse läbiviimine, mis põhineb linna arengutingimuste ning väliskeskkonna võimaluste ärakasutamisel jätkusuutlikku toimimist silmas pidades.

Linna pikaajalise arengu kavandamisel on oluline analüüsida olemasolevat olukorda, seada strateegilised eesmärgid ja kavandada meetmed nende saavutamiseks võimalikult asjakohase ressursside kasutamisega.

Käesoleva arengukava kõik osad on koostatud arvestades demograafilise olukorra analüüsi. Arengukava põhirõhk on Viljandi linna säilimisel ja inimeste heaolu suurendamisel. Arengukava on ülesehituselt jagatud valdkonnapõhiselt. Analüüsitud on valitsemist, hariduse ja noorsootöö korraldust, elukeskkonda, kultuuri, sporti ning vaba aja veetmise võimalusi, sotsiaalset keskkonda ja ettevõtlust. Arengukava tuleb käsitleda ühtse tervikuna. Valdkondlikest analüüsides lähtuvalt on koostatud tegevuskava, mille alusel koostatakse eelarvestrateegia. Eelarvestrateegia on arengukavaga seotud iseseisev dokument.

Viljandi linna arengukava elluviimist korraldab linnavalitsus linna eelarve kaudu vastavalt eelarvestrateegiale. Arengukava on eelarve ja eelarvestrateegia koostamise aluseks.

Arengukava ülevaatamine toimub vastavalt Viljandi Linnavolikogu 31.10.2014 vastu võetud määrusele nr 33 „[Viljandi linna arengukava ja eelarvestrateegia koostamise, muutmise, menetlemise ja kinnitamise kord](#)“. Arengukava muudatused kinnitab volikogu enne 15. oktoobrit. Arengukava ajakohastamise käigus aastal 2018 on kaasajastatud linna olukorda iseloomustavad faktiandmed ning olukorrast tulenevad probleemipüstitused, hinnatud arengukava elluviimise edukust ning täpsustatud eesmäärke ja tegevusi.

Iga-aastane arengukava tegevuskava elluviimise ülevaade tehakse enne Viljandi linna majandusaasta aruande koostamist ning on linna majandusaasta aruande koosseisus.

VILJANDI LINNA VISIOON 2023

VILJANDI LINN ON INIMESEKESKNE, TASAKAALUSTATUD ARENGUGA, MITMEKÜLGSE ETTEVÕTLUSEGA, KULTUURITURISMILE ORIENTEERITUD, HARIDUSE-, KULTUURI- JA SPORDILEMBENE NING TURVALINE MAAKONNALINN, KUS ON HEA ELADA, TÖÖTADA, ÕPPIDA JA MIDA ON MEELDIV KÜLASTADA.

Viljandi linn on tugev piirkondlik tõmbekeskus, mille mõju ületab tänaseid maakonna piire. Elanikkonna paremaks teenindamiseks arendatakse ühistegevust ning tehakse tihedat koostööd teiste omavalitsustega ja riigiga. Koostöö eesmärk on riiklike ja maakondlike asutuste säilitamine ning arendamine teenuste parema kättesaadavuse tagamiseks pika ajalooga maakonna keskuses.

Viljandi linn toimib erinevatest organisatsioonidest moodustatud võrgustikuna. See võrgustik on orienteeritud **inimesekesksusele ja tasakaalustatud arengule**. Inimesekesksus väljendub nii pakutavate teenuste kui ka elukeskkonna kvaliteedis ja turvalisuses laiemalt. Tasakaalustatud arengu käigus lähtutakse kõigi elanikerühmade huvidest ning kujundatakse linnaruumi ja selle lähiümbrust kui ühtset tervikut, rakendades seejuures kõigi linnaosade ja naaberalade potentsiaali. Kõige olulisem on teha otsuseid elanike huvisid arvestades, et linna arenedes **peatuks elanikkonna vähenemine linnas ja kogu piirkonnas ning piirkonna rahvaarv hakkaks selle asemel kasvama**. Viljandi linn pakub parimat elukeskkonda ja teenuseid, et piirkonna inimesed elaksid täisväärtuslikku elu kõrge eani. Viljandi maakonna inimestele pakub tänapäevastele tingimustele vastavat arstiabi Viljandis paiknev maakonnahaigla. Viljandi linna inimesed on aktiivsed ja osalevad linna juhtimises ja selle tuleviku kujundamises.

Viljandi konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond soodustab **arenevat ja mitmekesist ettevõtlust, ettevõtjate uuenduslikkust ja tootmise teadmistepõhisusele orienteeritust**, mis läbi luuakse linlastele uusi tasuvaid töökohti, laiendatakse eeldusi tootmise moderniseerimiseks ja kestlikuks tegevuseks ning investeringuteks. Ettevõtjate, linnavõimu ja haridusasutuste aktiivse ning tulemusliku koostööga on kindlustatud paindlik, turuvajadusi arvestav tööjõu ettevalmistamine ja täiskasvanute täiend- ja ümberõpe. Haridusasutustes on koostöös ettevõtjatega arendatud ettevõtlikkuse õpet ning **Viljandi inimesed on kõige ettevõtlikumad inimesed Eestis**. See on oluline mitte ainult uute ettevõtete tekkimiseks, vaid kogu linna arendamiseks - ettevõtlik inimene annab suurema panuse igal elualal. Viljandi linn teeb koostööd riigi ja ettevõtetega, et linnas jaguks huvitavat ja tasuvat tööd kõigile soovijatele, linna kujundatakse nii, et Viljandist saaks eelistatuim kaugtöö tegemise koht.

Konkurentsivõimeline ja mitmekesine haridusvõrk tagab õppijatele ettevalmistuse elus toimetulekuks ning tööoskused ja tööharjumused. Viljandi võimaldab tunnustatud haridust alusharidusest kõrghariduseni. Viljandi linn loob kõigile soovijatele võimalused omandada alusharidust lasteaias. Tugevad põhikoolid annavad hea põhihariduse ning huvihariduse, huvitegevuse ja noorsootöö võimalused pakuvad mitmekesiseid eneseteostuse ja vaba aja

veetmise viise, et Viljandi ja piirkonna noor saaks just lähtuvalt oma tugevustest individuaalselt areneda. Tugev alus- ja üldhariduse baas annab Viljandis õppijatele hea ettevalmistuse haridustee jätkamiseks gümnaasiumis, kutseharidusasutustes kui ka ülikoolides. [Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia](#), [Viljandi Kutseõppekeskus](#), ja [Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool](#) toovad linna ning piirkonda nooruslikkust ja loovust, toetavad tööjõu taastootmist nii linna kui ka kogu Eesti vajadustest lähtuvalt. Täiskasvanute täiend- ja ümberõpe on osa elukestvast õppest, kus inimeste toimetulek ja edukus sõltub üha enam oskusest võtta vastu uusi väljakutseid, õppida ja õpitut rakendada.

Rikkalik, atraktiivne ning hästi esitatud kultuuri- ja ajaloopärand, looduskeskkond ning mitmekesised sportimis- ja vaba aja veetmise võimalused on Viljandile loonud tunnustatud ja armastatud kultuuri- ja loodusturismi sihtkoha maine. Ainulaadne kultuuri, ajaloo ja looduse kooslus on kujundanud Viljandist kaubamärgi, mida tuntakse nii Eestis kui ka väljaspool. Viljandi kultuuriväärtused ja loodus pakuvad huvi ja uurimisainet nii asjatundjatele kui ka asjaarmastajatele. Traditsioonilised kultuuri- ja spordisündmused, [Eesti Pärimusmuusika Keskuse](#), [Ugala teatri](#), [Lennukitehase noortekeskuse](#), [Viljandi muuseumi](#) ettevõtmised ja erinevad vaba aja veetmise võimalused on muutnud Viljandi aastaringsest elamusi ja tervist väärtustavate teenuste pakkujaks. Linn on korrastanud järve ja lossimägede ümbruse, mis on kujunenud matka- ja tervisespordihuviliste meelispaikadeks. Välja on arendatud nii harrastus- kui ka tippspordi tegemiseks vajalikud keskused. **Viljandi linnast on kujunenud rahvusvaheliselt tuntud hansalinn.** Aastal 2015 korraldatud rahvusvahelised hansapäevad on andnud sündmuse korraldajatele rikkaliku kogemustepagasi, mida kasutatakse järgmiste hansapäevade ja teiste sündmuste organiseerimisel.

Viljandis on unikaalne ja kordumatu looduskooslus, mis on hooldatud ning mida kasutatakse väärikalt Viljandi linnaruumi ja miljöö kujundamisel. Tuntav on looduse ja elukeskkonna vaheline sünergia. Selleks, et linnas ja selle lähiümbruses oleks puhas ja mõnus elukeskkond igas vanuses inimestele ning lihtsam asjaajamine ettevõtjatele, oleme kaasajastanud kogu tehniliste taristute võrgustiku, korda teinud tänavad, kõnniteed ning rajanud kaasaegse kergliiklusteede võrgustiku. Taristuid arendatakse koostöös lähiümbruse omavalitsustega. **Viljandi linn on inimsõbralik**, soosib energiasäästlike hoonete ehitamist ja olemasolevate hoonete energiatõhususe tõstmist, linn pakub vajaduspõhist restaureerimistoetust, loodud on keskkonnasõbralik elamupiirkond. Kogu linna ja selle lähiümbrust arendatakse ühtselt, tagatud on ajaloolise vanalinna säilimine ja miljööväärtuslikud alad, renoveeritud on enamik kortermaju Männimäel ja Paalalinnas. Viljandi kesklinn on atraktiivne paik nii külalistele kui ka siin elavatele inimestele.

VILJANDI LINNA RAHVASTIK

Viljandi linn on rahvaarvu poolest suuruselt kuues linn Eestis ning 14,67 ruutkilomeetrise pindalaga ühtne, rahulik, looduskaunis ja ajalooliselt rikas keskkond. Linna territooriumi ajalooline kujunemine on saanud alguse Lossimägedest ja seal asunud muinas- ja ordulinnusest. Tinglikult võib territooriumi jagada järgmisteks linnaosadeks: Kesklinn, Kantreküla, Uueveski, Paalalinna, Männimäe, Peetrimõisa.

Viljandi linna rahvaarv on vähenenud alates 1990. aastate esimesest poolest. Tõenäoliselt väheneb rahvaarv Viljandi linnas ka käesoleva arengukava perioodil, kuid vähenemine aeglustub ning pikemaks eesmärgiks on rahvaarvu kasv.

Rahvaarvu vähenemist tuleb pidada ohuks - kahaneva rahvastikuga piirkondi ei peeta majanduslikult atraktiivseteks, väike rahvaarv ei taga rahvuskultuuri elujõulisust ega taga sotsiaalse süsteemi jätkusuutlikkust.

Viljandi linna rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2017

Allikas: Statistikaamet

Rahvastikuteema puhul on oluline probleemide täpne sõnastamine. Sellega, et Eesti rahvastik ja Viljandi linna rahvastik väheneb, tuleb lähikümnenditel leppida ning sotsiaalelu ja

majandustegevust kavandades arvestada senisest väiksema inimeste hulgaga. Pingutada tuleb rahvastiku vähenemise aeglustamise nimel ning püüelda rahvaarvu kasvamise suunas.

Rahvaarvu muutumist mõjutavad neli näitajat: sündide arv, surmade arv, sisse- ja väljarännanute arv.

Sündide arv mõjutab eelkõige suurem sünnituseas olevate naiste arv ja see, et oleks peresid, kes soovivad lapsi saada. Viljandi linnas on naiste vanusstruktuur sünnitamisealisuse seisukohalt vaadatuna ebasoodsam kui Eestis keskmiselt. **Surmade arv** määrab pikas perspektiivis sündide arv, mida ei saa muuta. Kogukond ja linnavalitsus saavad mõjutada aga enneaegsete surmade arvu, õnnetussurmasid ja inimeste tervisekäitumist. Viljandi linnas väheneb rahvaarv negatiivsest **rändest** tingituna rohkem kui negatiivse loomuliku iibe tõttu. Seetõttu on ka kõige olulisem rahvastiku arvu stabiliseerimiseks suurendada sisse- ja väljarännet. Elukohavahetuse peamiseks ajendiks on kindlasti töö, sest inimene liigub töö juurde, mitte vastupidi. Seetõttu tuleb aktiivselt tegeleda ettevõtluseks soodsa tingimuste loomisega. Linna seisukohalt ei ole olulised mitte ainult uued loodavad ettevõtted, vaid olemasolevate jätkusuutlikkus ning areng. Teiseks oluliseks väljarände põhjuseks on turvatunne, inimestele tuleb tagada töö kõrval muud eluks vajalikud tingimused, võimetele vastava haridus, arstiabi, kogukonna toetus erinevate probleemide lahendamisel.

Aasta	Rahvaarv (1.01 seisuga)	Elus- sünnid	Surmad	Sisse- ränne	Välja- ränne	Ülal- peetavate määr*	Demograafiline tööturu- surveindeks **
2013	18873	131	204	384	552	54,3	0,68
2014	18492	186	213	597	624	56,4	0,72
2015	18257	173	205	616	696	59,4	0,78
2016	18112	150	255	681	743	62,9	0,87
2017	17958	149	222			64,4	0,89
2018	17758						

Allikas Rahvastikuregister (rahvaarv) ja Statistikaamet

* **Ülalpeetavate määr** – mittetööealiste (0–14-aastased ja üle 65-aastased) elanike arv 100 tööealise (15–64-aastased) elaniku kohta.

** **Demograafiline tööturusurveindeks** – eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5–14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55–64-aastased) suhe. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb.

Rahvastiku vähenemine ja vananemine on olulised sotsiaalsüsteemi jätkusuutlikkuse kontekstis. Kui iga tööeas inimese kohta tuleb edaspidi järjest rohkem tööeas väljas olevaid elanikke, siis tähendab see, et iga tööealine peab edaspidi loovutama järjest suurema osa oma töö tulemusest tööeas väljas olevate inimeste vajaduste rahuldamiseks.

Viljandi linna rahvastikuarengu strateegiliseks eesmärgiks on Viljandi linnas elavate inimeste elukvaliteedi tõstmine ja rahvastiku vähenemise peatamine. Selleks tuleb kavandada tegevusi, mis soodustavad kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomist ning edendada järjekindlalt Viljandi tutvustamist massiteabevahendite kaudu paigana, kuhu on meeldiv elama asuda, kodu luua ja kus on hea lapsi kasvatada.

1. VALITSEMINE

Vastavalt Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale ja kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele on kohalik omavalitsus kohalike võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduse alusel ja kohalike elanike huvides korraldada ja juhtida nende vastutusalasse kuuluvaid ühiskonnaelu valdkondi. Vastavalt Eesti põhiseadusele otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused kõiki kohaliku elu küsimusi, tegutsedes seaduse alusel iseseisvalt.

Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele korraldab kohalik omavalitsus Viljandi linnas sotsiaalteenuste osutamist, sotsiaaltoetuste ja muu sotsiaalabi andmist, eakate hoolekannet, kultuuri-, spordi- ja noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist, linnasisest ühistransporti ja linna tänavate ehitamist ja korrashoidu ning tagab linna omanduses olevate koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide ja huvikoolide, raamatukogude, spordibaaside, turva- ja hooldekodude ning teiste kohalike asutuste ülalpidamise. Viljandi linna kui valitsemis- ja haldamisstruktuuri haldusvõimekus väljendub eelkõige autonoomses esindusdemokraatias, kohaliku elu korraldamise võimes ja avalike teenuste osutamises. Viljandi kontekstis on osalusdemokraatia demokraatia vorm, kus kohalik kogukond kaasatakse poliitilisse otsustusprotsessi. Selline kaasamis- ja otsustusprotsess peab põhinema avalikul ja läbipaistval arutelul, kus arutelu mõlemate osapoolte vahel eksisteerib poliitiline võrdsus ning vaba ja võrdse diskussiooni tulemusel saavutatakse konsensuslik otsus vaid paremate argumentide esitamisel. Nii on Viljandi linnaelu oluliste küsimuste arutellu kaasatud linnakodanikud (ka kodanikuühendused ja ettevõtted), võimaldatud on nende seisukohtade esitatus ning tagatud on nende kaasamine linnajuhtimisse.

Kaasamisprotsessi tagamiseks on oluline luua referendumitel põhinev mehhanism, kus on tagatud eelpool nimetatud poliitiline võrdsus ning arutelu funktsioon. Selle rakendamine loob kodanikele ja valitsusvälistele ühendustele võimaluse osaleda neid mõjutavate otsuste tegemisel ja igapäevases linnajuhtimises. Avatus, läbipaistvus, hoolivus, efektiivsus ja kogukonna kaasamine on eelduseks, et Viljandist kujuneb meelepärane koht nii linlastele kui külastajatele siin elamiseks, õppimiseks, puhkamiseks ja pere loomiseks. Aus ja läbipaistev linnajuhtimine aitab kaasa tugeva kogukondliku identiteedi kujunemisele, mis tekib linlaste ja linnajuhtide konsensusliku arutelu tulemusel. Oluline roll avalike teenuste pakkumise kvaliteedi tagamisel on omavalitsuse personalipoliitikal, mille aluseks on infovahetus, töökorraldus, teenuse pakkuja kvalifikatsioon, motiveeritus ja töötingimused

2017. aasta haldusreformi läbiviimise järgselt on Viljandi maakonnas 4 omavalitsust. Viljandi linn ei ühinenud haldusreformi raames teiste omavalitsustega. Viljandi vallaga on usaldusväärsed sisulised ja finantsilised suhted ning toimub koostöö erineva oskusteabe osas. Eesmärgiks on leida koostöövõimalusi Mulgi ja Põhja-Sakala vallaga.

Seoses maavalitsuste tegevuse lõpetamisega 1. jaanuarist 2018 anti Viljandi linnale kui maakonnakeskuse omavalitsusele üle perekonnaseisutoimingute teostamise ülesanded ning Riigikogu ja Euroopa Parlamendi valimiste läbiviimisega seotud ülesanded.

Sotsiaalvaldkonna ülesannetest anti üle asendus- ja järelhooldusteenuse (varasem asenduskoduteenus) rahastamine ja teenuse lepingute sõlmimine ning alaealiste õigusrikkujatega seotud tegevused.

Viljandi linn peab suurendama oma rolli maakonnakeskusena ning tegema tihedat koostööd kõigi Viljandi maakonna omavalitsustega ning teiste Eesti linnadega. Viljandi linn osaleb liikmena omavalitsuste koostööorganisatsioonides [Viljandimaa Omavalitsuste Liidus](#), [Viljandi Ühistranspordikeskuses](#) ja [Eesti Linnade ja Valdade Liidus](#).

[Viljandi Linnavolikogus](#) on 27 liiget, seda juhatab volikogu esimees ning töö paremaks korraldamiseks on moodustatud 8 komisjoni. Linnavolikogu ajutiste komisjonidena tegutsevad [Viljandi Noorte Volikogu](#) ja [Viljandi Seeniorite Nõukoda](#). Praegune volikogu koosseis valiti 15. oktoobril 2017. aastal valimisõiguslike linnaelanike poolt. Järgneva arengukava perioodi jooksul mõjutavad linna arengut 2019. aastal toimuvad riigikogu valimised ja 2021. aasta kohalikud valimised.

Viljandi Linnavalitsus on 8-liikmeline järgmise struktuurilise koosseisuga: linnapea, 2 abilinnapead ja 5 linnavalitsuse liiget. 2018. aasta 1. juuni seisuga töötab Viljandi Linnavalitsuses 43 ametnikku, 17 töötajat, linnapea ja 2 abilinnapead.

Viljandi linn on investeerinud eelneval arengukava perioodil linnaeelarve ning Euroopa Regionaalarengufondi vahendeid ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide arendamiseks, keskkonnatingimuste ning jäätmekäitluse tingimuste parandamiseks, haridus-, spordi- ja kultuuri- ning sotsiaalteenuste pakkumise tingimuste parandamiseks. Samuti on arendatud ettevõtluspiirkondi, et tagada soodsamad tingimused piirkonnas tegutsevatele ettevõtjatele ja soodustada uute töökohtade loomist.

Linna investeringutegevust käesoleva arengukava perioodil mõjutab oluliselt riiklik poliitika Euroopa Liidu struktuurifondide 2014-2020 perioodi rakenduskavade meetmete elluviimisel. Euroopa Liidu struktuurifondide ja ühtekuuluvusfondi toetuste mõju omavalitsuste avalike teenuste arendamisele on väga suur. Toetuste osakaalu ja mõju eelarvele on kajastatud arengukavaga seotud iseseisvas dokumendis, „Viljandi linna eelarvestrateegia 2018 - 2023“. Viljandi linna finantsvõimekus on olnud aastate jooksul pigem positiivse trendiga. Valitsemise seisukohalt on oluline tagada seadusest tulenevate kohustuste täitmise kõrval omafinantseeringu võime struktuurifondide toetuste kasutamiseks avalike teenuste arendamisel ja kvaliteedi tagamisel.

Alates 2015. aasta eelarve menetlemisest rakendatakse kaasava eelarvestamise põhimõtteid. Kaasava eelarve menetluse eesmärkideks on parandada kogukonna arusaama linnaeelarvest ja selle kujunemisest, parandada kogukondadevahelist koostööd ja viia ellu mõni uus idee või leida lahendus mõnele olulisele valupunktile linnas. Kaasava eelarve menetluse käigus esitatava idee tulemusena realiseeritav objekt peab linnaeelarve mõistes liigituma investeerimistegevuseks ning idee teostamise maksumus on seni olnud kuni 30 000 eurot.

2. ELUKESKKOND

2.1. Loodus ja looduskeskkond

[Viljandi linn](#) asub Sakala kõrgustiku põhjaosal. Linna liigendamisel on suur osa looduslikel veekogudel ja neid ümbritsevatel rohealadel. 29 % linna pindalast moodustavad rohealad. Viljandi lõunapiiriks on Viljandi järv. Linna piiresse jäävad ka Valuoja oja koos mitmete paisutatud veekogudega ja Uueveski oja. Viljandi järve suubuvad Kõsti ehk Uueveski oja ja Valuoja oja ning arvukalt allikaid. Valuoja oja läbib Viljandi linna ja linnas paiknevaid Paala ja Valuoja paisjärvesid. Järve edelapoolselt küljelt voolab välja Pärnu jõgikonda kuuluv Raudna jõgi. Viljandi järv kuulub alates 2004. aastast Euroopa Liidu Natura loodusala nimestikku Viljandi loodusala, mille kaitse-eesmärk on looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse. Viljandi järve supelrand on elupaigaks Eesti Punase Raamatu 3. kategooriasse kuuluvale rohevetikale järvepall. Looduslikult mitmekesise maastiku, kompensatsioonialade ja haruldaste liikide elu- ja kasvupaikade kaitseks on 1992. aastal moodustatud Viljandi järve kaldaid ja Viljandi Lossiparki hõlmav Viljandi maastikukaitseala, mille koosseisus kuuluvad riikliku looduskaitse alla Hariduse tänaval asuv Lossimägede paljand, Viljandi Lossipark ja Viljandi vallas asuv Sammuli rändrahn.

Olulise eesmärgina on vajalik huvipakkumaks ja avatumaks muuta Viljandi linna veekogud. Peamiste tegevustena on eelkõige vajalik korrastada Viljandi järve äärsed luhad ja teostada ujumispiirkondades ja paadisildade juures korrapäraseid veetaimestiku niitmistõid.

Jätakuvalt on vajalik tagada Viljandi linnas asuvate pinnaveekogumite hea seisund. Seisundi halvenedes on vajalik rakendada meetmeid selle parandamiseks. Viljandi linna siseveekogudest on eelnevatel aastatel põhjasetetest puhastatud kolm järve: Uueveski, Kõsti ja Kastani tänava järved. Põhjasetetest puhastamist ning kaldaala korrastamist vajavad Valuoja oja paisutatud osa ehk Ugala tiik, Valuoja orgu läbiv Valuoja oja, lauluväljaku vahetus läheduses olev Mõisatiik ning osaliselt on vajalik setetest puhastada Paala järve põhja poole jääv järveosa. 2016. aastal korrastati kaasava eelarve vahenditest Paala järve rand.

Olemasoleva linnareljeefi kaunimaks muutmiseks tuleb hooldusesse hõlmata ka Viljandi järve äärde jäävad piirkonnad. Eeltoodud tegevus on eesmärgiks seatud ka [Viljandi maastikukaitseala kaitsekorralduskavas aastani 2020](#).

Koostamisel on haljastute arengukava, millega määratakse hooldusnõuded haljasaladele. Oluline on haljasaladele hooldusnõudeid määratledes leida võimalikult optimaalne ja põhjendatud hooldustase. Jätkata olemasoleva kõrghaljastuse hooldustöödega. Haljasalade, alleede ning dekoratiivhaljastusega seonduvate tegevuste detailsem kirjeldus esitatakse haljastute arengukavas.

Haljasalasid ja avalikke alasid hooldab 2014. aastal asutatud Viljandi Linnahooldus.

[Viljandi linna jäätmekavas 2015-2020](#) on määratud jäätmekäitluse alased arengusuunad. 2011. aastal vastu võetud jäätmehoolduseeskiri määrab jäätmekäitlusnõuded Viljandi linna

haldusterritooriumil. Alates 2008. aastast on Viljandi linnas korraldatud segaolmejäätmete kogumine läbi korraldatud jäätmeveo, mis on jäätmete illegaalset ladestamist vähendanud. Perioodil 01.04.2017 - 31.03.2020 teostab Viljandi linnas korraldatud jäätmevedu AS Eesti Keskkonnateenused.

2012. aastal suleti Viljandi prügila ladestusala. Suletud prügila kinnistul jätkab tegevust Viljandi jäätmejaam. Kuni 28.02.2022 jätkab territooriumi haldamist [AS Eesti Keskkonnateenused](#), kelle kohustuseks on teostada Viljandi prügila sulgemiskavaga ettenähtud seireid ning pakkuda teenuseid s.t. võtta jäätmevaldajatele vastu erinevaid jäätmeliike ja tagada suletud ladestusala heakord.

2.2. Ehitatud keskkond

Viljandi linna ehitatud keskkonna planeerimist mõjutavad arengukava perioodil mitmed tegurid. Neist olulisemad on linna rahvaarv ja selle dünaamika, töökohtade arv ja tööhõive ning infrastruktuuri väljaehitamiseks kasutatavate vahendite võimalik ulatus. Linna arengu planeerimisel tuleb arvestada asjaolu, et Viljandi linna rahvastik on aasta aastalt vähenenud ning majandustegevust ja sotsiaalelu on tulnud kavandada järjest väiksema inimeste arvuga.

Lähiaastate linnaplaneerimise alaste otsuste tegemisel, hoonestamisel ning tehnovõrkude ja teede planeerimisel üheks suunaks planeerimise ökonoomiliste seisukohtade järgimine. Arendamisel on eelistatud projektid, mis paiknevad juba hoonestatud piirkondades, toetavad infrastruktuuri piisava ja jätkusuutliku kasutusega arengut. Hoonestamisel on uute maa-alade hõivamisele eelistatud olemasolevate linnakvartalite tühjalt seisvate osade täisehitamine, mille korral juba välja ehitatud infrastruktuuriga liitub enam tarbijaid. Ühiskondlike hoonete paigutamisel kesklinna on lisaks hoonestuse tihendamisele eeliseks ka teenuste kättesaadavus. Kesklinnas on lähiaastatel kavandatud Viljandi veekeskuse ehitamine koostöös Viljandi vallaga ning uue Viljandi haigla ja perearstikeskuse hoone ehitamine.

Lähiaastate teine suund lähtub 22. oktoobril 2017 sõlmitud koalitsioonileppes Viljandi linna arendamiseks ja juhtimiseks aastateks 2017-2021, milles on ühise tegevuse peamiseks eesmärgiks seatud Viljandi jätkusuutlikkus, elanike arvu stabiliseerimine ning pööramine kasvule. Suund on võetud elamuehituse hoogustumise toetamisele ning seeläbi elanike arvu suurendamisele ning elamispinna pidevale uuenemisele. Kavandatud on Järveotsa üldplaneeringu järgselt eramuarendus, millega piirkonnas tekib juurde 100 uut eramukrunti. Samas piirkonnas hoogustatakse korterelamute arendust.

Viljandi maine edasise parandamise huvides on vajalik linnakeskkonna pidev parendamine. Viljandi linnavalitsus koostöös Eesti Arhitektide Liiduga korraldas 2016. aastal avaliku arhitektuurivõistluse Viljandi linnakeskuse uuendamiseks, mille eesmärgiks oli leida terviklik lahendus Viljandi linna peaväljakule ja kesklinna avalikule ruumile ning linnakeskuse ehitamine atraktiivsemaks ja inimsõbralikumaks. Saadud ideede põhjal koostati 2017. aastal ehitusprojektid. Vabaduse platsi ja linnasüdame tänavate kaasajastamise projekti ehitustööd

on kavandatud lähiaastateks. Projekt haarab Tallinna, Vaksali, Vana-Vaksali, Tartu, Lossi, Hiire, Kaalu ja Turu tänavate kesklinna osa. Projekti eesmärgiks on muuta Viljandi linn sõiduteede ja kergliiklusteede korrastamise, ohutumaks muutmise, uuendamise käigus veelgi jalakäija- ja jalgratturisõbralikumaks. Kavandatud on Vabadussõjas langenute mälestuse jäädvustamine. Vanalinna tänavate uuendamisel on eesmärgiks ühtlustada vanalinna kujunduskontseptsiooni alusel linnaruumi arhitektuurset pilti. Tänavate uuendamisel on eesmärgiks saavutada maa-ala optimaalsem kasutatavus sõidukitele ja tagada ohutu ning suurenenud tänavaosa jalakäijatele ja kergliiklusele. Kavandatud on täiendada Paala järvest ja Valuoja orust kesklinna kulgevat kergliiklusteede võrku ja rajada Vaksali tänava tammi läbiv kergliiklustunnel.

Linnaplaneerimisel ja ehitatud keskkonna suunamisel on vajalik linna tulevikust visiooni omamine ja „suurelt“ mõtlemise võime säilitamine. Olulisemad väljakutsed linna planeerimisel on: Viljandi linna üldplaneeringusse teemaplaneeringutega muudatuste sisseviimine, planeeringutega erineva kasutusotstarbega kruntide reservi kindlustamine, linna omandis olevate kruntide kasutuse optimeerimine, vajadustest lähtuvalt kruntide detailplaneeringute koostamine ja maa-alade hoonestamiseks tingimuste loomine, planeerimisalase tegevuse arendamine, korrastamine ja parem sidumine linna majandamisega.

Viljandi linn on suhteliselt hästi ja selgepiiriliselt tsoneeritud linn, kus tootmis- ja laohoonete maa-alad, mitmekesise äri ja büroohoonete maa-alad, korruselamupiirkonnad ning väikeelamupiirkonnad on eraldatud. Linna tsoneerimist ja sihtotstarvete konflikti tekkimise vältimist toetab looduslik omapära, reljeef ja rekreatsioonialade rohkus. Viljandi linna ja selle hoonestuse kujunemine ja areng on läbi ajaloo olnud mõjutatud mitmetest mõjuteguritest. Nende tegurite toimel on tekkinud ja arenenud linna ruumiline struktuur, milles erinevad linna piirkonnad eristuvad teineteisest hoonestuslaadi, korruselisuse, hoonete kuju, materjalide ja detailide käsitluse ning linnaruumi elementide iseloomu poolest.

Viljandi vanalinn võib inimliku mõõtkavaga ning linnaruumiliste ja ajalooliste väärtustega. Tänu vanalinnale tuntakse Viljandit Hansalinnana, keskaegse kaubanduskeskusena. Vanalinn võeti muinsuskaitse alla 1977. aastal (kinnismälestis 27010) ning muinsuskaitseala kaitsereežiim ja kaitse eesmärgid on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 17.06.2004 määrusega nr 219 "[Viljandi vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus](#)". Viljandi vanalinna muinsuskaitseala haarab keskaegse linnasarase ja osa selle ümber kujunenud nn Viljandi vanalinna uuslinnast. Viljandi ajaloolise linnastruktuuri ja hoonestuse kaitsmiseks väärtustatakse ja hinnatakse enne II maailmasõda püsinud kruntide struktuuri ning püstitatud hoonete arhitektuurset väljanägemist. Uute hoonete püstitamisel on rakendatavaks põhimõtteks ajaloolise ja kaasaegse arhitektuuri teineteist täiendav ja rikastav sümbioos.

Arengukava perioodil on vajalik jätkata senist restaureerimistoetuste süsteemi, mis tagab nii mõnegi ajaloolise hoone või linnaruumis nähtava väärtusliku detaili säilimise või restaureerimise. Olulise tähtsusega on vanalinna hoonete omanike tunnustamine muinsuskaitse väärtuste säilitamisel. Vajalik on jätkuv muinsuskaitse alane selgitustöö ning jätkuv kinnistuomanikele suunatud koolituste korraldamine. Väga olulise tähendusega on

lossivaremete konserveerimise jätkamine ning vanalinna tänavate uuendamise ning linnamüüri konserveerimise, eksponeerimise ja markeerimise jätkamine.

Sarnaselt vanalinnale vajavad ka muud hoonestuse ning linnaruumi elementide iseloomu poolest eristuvad linna piirkonnad (linnalised kooslused) nende arendamisel ning hoonete ehitamisel erinevaid reegleid, mis seni on kehtestamata ja mille rakendamine seetõttu on juhtum-haaval teataval määral juhuslik. Linnaliste koosluste hoonestamise põhimõtete läbiarutamine ja kehtestamine on linna arengus vajalik, kuna annab edaspidi kindlama tunde nii omanikule kui otsustajale. Nimetatud tegevus on kavandatud läbi viia Viljandi linna üldplaneeringu miljööväärtuslike alade ja väärtuslike hoonete teemaplaneeringu koostamise käigus lähiaastatel.

Linnaruum peab olema turvaline, hästitoimiv ning kõrge arhitektuurse kvaliteediga. Otstarbekas on jätkata linnaruumiliselt oluliste maa-alade hoonestamisel ja hoonete projekteerimisel arhitektuurivõistluste korraldamist koostöös Eest Arhitektide Liiduga.

Rekreatsioonialadel on eesmärgiks erinevate tegevusvõimaluste mitmekesistamise abil luua kasutatavam elukeskkond. Linnaruumi mitmekesistamiseks on arengukava perioodi kavandatud koolide staadionide ja spordiväljakute arendamine, laste mänguväljakute korrastamine ja uute rajamine. Vabaõhu tegevusvõimaluste mitmekesistamiseks on eesmärgiks seatud ehitada Viljandi järve ümber kulgeva terviseraja äärde ja mujale linna (sh Valuoja ja Uueveski org ning teised rohealad) välijõusaale ning teisi liikumist ja aktiivset tegevust võimaldavaid rajatisi.

Linnaliseks väljakutseks on Arkaadia aia väljaehitatud rajatiste uuendamine ning algselt jalakäijate tänavana kavandatud endise linnamüüri vallikraavi maa-alale parema kasutatavuse saavutamine.

Linnakujunduse peaesmärgiks on luua inimhõõtmelisemat linnakeskkonda. Viljandi linnas on palju kõrgel kunstilisel tasemel linnaskulptuure, mis avavad nii linlastele kui ka külalistele meie linna ajalugu ning on tähelepanu- ja austusavalduseks mainekatele linlastele. Olemasolevate skulptuuride säilitamise ja eksponeerimise kõrval on oluline linnaruumi uute skulptuuridega täiendamine.

Linnaplaneerimises on oluline planeerimisotsustuse läbipaistvus, huvirühmade, institutsioonide ja asumite elanike kaasamine otsustusprotsessi vastavuses planeerimisseaduses sätestatud põhimõtete ja nõuetega. Planeeringute avalikkusele kättesaadavamaks tegemisel, planeerimisalase tegevuse arendamiseks ja paremaks sidumiseks linna majandamisega on kavandatud maa-ameti infosüsteemidega ühilduv planeeringute andmebaasi Evald kasutusse võtmine ja arendamine. Selleks, et linna planeerimisel saada võimalikult paljude osapoolte ettepanekuid ja arvamusi, on oluline korraldada üldist huvi omada võivate detailplaneeringute avalikustamine alati juba idee tekkimise staadiumis. Planeerimisalase tegevuse arendamise eesmärgil on paralleelselt üldplaneeringu koostamisega vajalik üle vaadata ja optimeerida omavalitsuse sisene toimingute tegemine.

2.3. Tänavad

Viljandi tänavate üldpikkus on 98,6 kilomeetrit, millest 2,2 kilomeetrit on kruusakattega. Kõnniteede üldpikkus on 108,3 kilomeetrit. Kokku on Viljandis 179 tänavat, mille all on erinevad insenertehnilised taritud ja mis kuuluvad haldajatele: Viljandi Veevärk, Elektrilevi, Telia, ESRO jt. Linna tänavate rekonstrueerimise aluseks on Viljandi Linnavolikogu 28. jaanuaril 2016 otsus nr 270 "[Viljandi linna tänavate sõidu- ja kõnniteede ehitustööde kava aastateks 2016-2022.](#)" Tänavate hooldust teostatakse hoolduslepingu alusel.

Viljandi linna tänavate seisukord on kehv, vajalik on rekonstrueerida peamagistraalid ning paljud kõnniteed. Arengukava perioodi jooksul tuleb linnal kasutada võimalust Euroopa Liidu rahade kaasamiseks linna tänavate rekonstrueerimisel. Rajada tuleb toimiv jalg- ja jalgrattateede võrgustik, mis võimaldaks inimestel rohkem jalgsi või jalgrattaga turvaliselt liikuda. Jalg- ja jalgrattateed peavad ühendama järveäärse matkaraja ja linna ümbritsevate omavalitsuste ehitatud kergliiklusteed. Tõsta tuleb liiklussõlmede ohutust.

Enamik Viljandi linna tänavaid on ehitatud aastakümneid tagasi ja ei ole mõeldud tänapäevase liikluskoormuse jaoks. Iga-aastane pindamine ja auguparandus on pigem hädapärane vahend teekatete eluea pikendamiseks. Vajalik on igal aastal remontida vähemalt üks peatänav, mis pikemas perspektiivis tähendab kokkuhoidu iga-aastase auguparanduse arvelt.

Väga oluline on linnapoolne tegutsemine, tunnetades muutusi liikluskorralduses. Uute tõmbekeskuste, oluliste avalike hoonete, perspektiivsete uute elualade lisandumine vajab ka hästi toimivat ja toetavat tänavavõrku.

2.4. Tehnilised taristud

Tehniliste taristute all mõeldakse käesoleva arengukava kontekstis füüsilisi struktuure soojuse, gaasi, elektri, vee, kanalisatsiooni ja side juhtimiseks klientidele. Võrguvaldajate ühine arengu planeerimine, projektide kavandamine, ühishanked ja tööde realiseerimine on linna tervikliku arengu seisukohalt väga olulised. Selle kaudu on võimalik kokku hoida ressursse ning vältida tööde ümbertegemisi.

Veevarustuse ja kanalisatsiooni alaste teenuste osutamisega Viljandi linnas tegeleb [Viljandi Veevärk Aktsiaselts](#), mille kõik aktsiad kuuluvad Viljandi linnale. Ühisveevärki ja –kanalisatsiooni arendatakse volikogu poolt kinnitatud „[Viljandi linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2015-2027](#)“ (ÜVK) alusel. Kõik ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengutegevused on kajastatud selles dokumendis. Ühisveevärgi torustikke on üle 109 km, ühiskanalisatsiooni torustikke üle 104 km ning sademevee torustikke 22 km. Järgneva arengukava perioodi jooksul tuleb jätkata ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamist.

Soojusvarustust osutab Viljandi linnas läbi kaugküttevõrgu ettevõtte [aktsiaselts ESRO](#). Kaugküttetorustikke on Viljandi linnas umbes 36 km. Kaugkütte arengu väljakutseteks on

kaugkütte laiendamine, varustuskindluse suurendamine, soojakadude vähendamine, taastuenergia ja keskkonnasäästlikel tehnoloogiatel põhineva soojustoodangu osatähtsuse suurendamine. Kaugküttega seonduvad probleemid on fikseeritud 28. jaanuaril 2005 vastu võetud Viljandi Linnavolikogu määruses nr 93 „[Viljandi kaugküttepiirkonna piirid, võrguga liitumise ja võrgust eraldumise tingimused ja kord, kaugkütte üldised kvaliteedinõuded, soojusettevõtja arenduskohustus](#)“.

Elektrijaotussüsteemide arendamise põhieesmärgiks on rikkekindlus ja ohutus, mistõttu on põhilised tegevused linnas alajaamade ja liinivõrkude rekonstrueerimised.

2.5. Linnavara

Viljandi linna linnavara valitsemine toimub volikogu poolt vastu võetud korra „[Linnavara valitsemise kord](#)“ alusel. Linna kinnisvara haldamisega tegeleb Viljandi Linnavalitsuse kinnisvara haldusamet.

Viljandi linna haldusalas on 80 979,2 m² kinnisvara, millest 53 167,71 m² moodustab omandis olev vara, 9783,7 m² välja üüritud vara, 15 772,19 m² sisse renditav vara ning kasutusest maas on 2255,6 m². Omandisse kuuluvad haridus-, laste-, huvi-, spordi- ja kultuuriasutuste hooned ning elu- ja mitteeluruumid ehk korterid. Viljandi linn rendib ka erinevat kinnisvara, millest suuremad objektid on Riia mnt 91 (Viljandi Jakobsoni Kool) ja Carl Robert Jakobsoni tn 42 (Kesklinna Kooli väike maja). Välja renditavast varast suuremad objektid on Viiratsi alevikus asuv Lastekodu tn 6 ja Viljandi linnas asuv Musta tee 22a.

Tagamaks linna arenguks vajalike äri-, tootmis- ja elamumaade olemasolu, tuleb vääristada kasutusest väljas olevaid või vähemväärtuslikke alasid. Linnaomandis olevate hoonete ja eluruumide tehnilise seisukorra parandamisse tuleb järjepidevalt investeerida, et vara väärtust hoida.

3. KULTUUR, SPORT JA VABA AEG

3.1. Kultuur

Viljandi linna arengus ja linnarahvastiku stabiilsel säilimisel on olulised kultuurilised väärtused, mis võimaldavad kogukonna püsimise ja tagavad Viljandile omaste traditsioonide ja elulaadi edasikestmist. Viljandi linn panustab erinevatele kultuurivaldkonna aspektidele ja lähtub loomiseks loodud linna ideest. Maakonnakeskuseks on Viljandi ajalooliselt välja kujunenud regiooni kultuurilise eripära kandja.

Viljandi on hansalinn alates 1346. aastast. Peale selle, et igal aastal korraldatakse Viljandi Hansapäevi, toimusid 2015. aastal siin 35. rahvusvahelised hansapäevad, mis tõi kokku tuhandeid külalisi Euroopa hansalinnadest. Suurürituse õnnestumiseks ühendasid oma jõud kõik Viljandi kultuuriasutused ja ettevõtted.

Linna haldusalas töötavad järgmised kultuuriasutused: [Viljandi Linnaraamatukogu](#), [Viljandi Nukuteater](#) ja [Sakala Keskus](#).

Viljandi Linnaraamatukogu täidab maakonna keskraamatukogu funktsioone, olles kaasaegseks info- ja kogukonnakeskuseks ning elukestva õppe toetaja.

Nukuteater korraldab rahvusvahelist nukuteatrite festivali Teater Kohvris.

Sakala Keskus haldab Viljandi vana veetorni, laululava ja Viljandi lossimägedes asuvaid vabaõhulavasid. Sakala Keskuse koosseisu kuulub Eesti naivismikeskuseks kujunenud [Kondase Keskus](#), kus presenteeritakse kohaliku autsaider-kunsti kõrval ka paljude teiste Euroopa riikide naivistide loomingut.

Viljandis toimub palju erinevaid kultuurisündmusi ning festivale. Väga olulised nii kasvulavana, esinejate ja loojatena kui koostööpartneritena on Viljandi huvikoolide (muusikakool, kunstikool, huvikool) õpilased ja õpetajad.

Riiklike kultuuriasutuste ([Viljandi muuseum](#), [Teater Ugala](#), [Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia](#)) säilimine ja arenemine Viljandis on loomiseks loodud linna jaoks olulise tähendusega. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia eestvedamisel on tööd alustanud paljude võimalustega loomeinkubaator.

Pärimusmuusika Aidas tegutsev [MTÜ Eesti Pärimusmuusika Keskus](#) on üleriigiliselt pärimusmuusikaalast huviharidust toetav ja korraldav ning pärimusmuusika elavat esitust levitav avatud ning uuendusmeelne organisatsioon. Eesti Pärimusmuusika Keskus toetub oma tegevuses Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia muusikaosakonna pärimusmuusika õppekavale ja on partneriks ning teabekeskuseks Eestis tegutsevatele muusikakoolidele, kodanikeühendustele, pärimusmuusika-ansamblitele, folkloorirühmadele, üksikpillimeestele ja pärimusmuusika harrastajatele. Lisaks kontserttegevusele, Viljandi pärimusmuusika festivali korraldusele toimub aktiivne pärimusmuusika õpetamine ja talletamine August

Pulsti Õpistu kaudu.

Hansatraditsioonide elustamise ning käsitööliste koondamise on oma eesmärgiks seadnud mittetulundusühing [Bonifatius Gild](#), osaledes aktiivselt hansapäevade korraldamises ning pakkudes õpitubasid ning aastaringset põnevaid tegemisi.

Arvukad laste ja täiskasvanute tantsu- ja laulukollektiivid ning ansamblid annavad tooni erinevatel konkurssidel, maakonna laulu- ja tantsupeol ning rohkearvuline on osavõtt vabariiklikest laulu- ja tantsupidudest. Viljandis tegutseb palju pikkade traditsioonidega kultuurikollektiive ja seetõttu on tegevustoetuste, soodsate prooviruumide ning esinemisväljundi tagamisega oluline nende elujõulisusele kaasa aitamine. Arenevas kultuurikogukonnas on head eeldused ka uute ühenduste ja seltside kujunemiseks.

Viljandis tegutseb seitse erinevat kogudust. Lisaks kogudusetööle toimub nii Viljandi Jaani kirikus kui Viljandi Pauluse kirikus ja Viljandi Baptistide kirikus palju kontserte.

Olulisemateks väljakutseteks on loomiseks loodud linna positiivse maine tugevdamine ja arendamine, kodanikualgatuste toetamine ja kaasamine linnasündmuste korraldamisse.

Kultuurivaldkonna eesmärgiks on, et Viljandi oleks avatud ja areneva, eripalgelise ning traditsioonidega kultuurieluga linn, kus on tagatud võimalused kultuuri loomiseks, tarbimiseks ja edasikandmiseks. Viljandi on loomiseks loodud maakonnakeskus, kus kõik kultuuriprotsessis osalejad moodustavad koos töötava võrgustiku. Koostöö tulemusena on Viljandile iseloomulikud jätkusuutlikud sündmused, festivalid, kultuurisündmused. Traditsioone säilitav ning kultuuriloomet toetav ja arendav keskkond pakub laialdasi võimalusi erinevatele elanikkonnagruppidele kultuuriga tegelemiseks.

3.2. Vaba aja veetmise võimalused

Viljandi on looduskaunis linn. Rohked rohealad, käänulised vanalinna tänavad ja röömsailmelised aedlinnakud annavad linnale koduse ja meeldiva ilme. Lossimäed oma kaunis eraldatuses pakuvad avastamisrõõmu nii ajaloo huvilistele kui ka loodusesõpradele. Koos Loodi looduspargi, Holstre-Polli Vabaajakeskuse, Võrtsjärve, Viljandi järve ja Soomaa Rahvusparkiga tekib väga atraktiivne looduskeskkond, mis on meeldivaks peatuspaigaks loodusesõbrale ja kultuuripärandist huvitatule.

Viljandi järve rannas on ohtralt aktiivse puhkuse veetmise võimalusi. Samuti on võimalik matkata ümber järve kulgeval terviserajal, mängida erinevaid pallimänge ja tennist. Huntaugu mäel on võimalik mängida ka kettagolfi. Talvisel hooajal pakub jääväljak Männimäel ja Viljandi järvel olev uisurada võimalust uisutamiseks ja jäähoki mängimiseks. Huntaugu mäel pakub tegevust lumepark. Võimalusel kavandatakse jääväljaku ehitamist aasta ringi kasutatavaks jäähalliks. See moodustab koos Huntaugu mäel arendatava talvepargi ning

ümber Viljandi järve kulgeva terviserajaga suurepärase aktiivse puhkuse veetmise kompleksi.

Viljandi järve randa on rajatud laste mänguväljak, kaks rannavõrkpalli platsi, rannatennise väljak, petanki ja rannajalgpalli väljak. Eraettevõtjatega tehakse pidevat koostööd, et leida võimalusi veekeskuse ehitamiseks Viljandi linna.

Ekstreemspordi harrastajatele on rajatud välisväljak Viljandi Jakobsoni Kooli kõrvale. Järjepidevalt on arendatud ja täiendatud laste mänguväljakuid. Oma koha linnaruumis on leidnud betoonist lauatenнисelaud ning malelaud.

3.3. Sport

Viljandi linna prioriteediks spordivaldkonnas olnud spordibaaside arendamine. Viljandi linna sportimispaiku haldab munitsipaalasutus [Viljandi Spordikeskus](#), mille tegevuse eesmärgiks on tagada Viljandi elanikkonnale võimalused kehalise vormi saavutamiseks, sportliku eluviisi harrastamiseks, sportlikuks eneseteostuseks ning vaatamängulise spordielamuse saamiseks. Tähtsamad sportimispaigad on: spordihoone, Paala viilhall, linnastaadion, korvpalliväljak, sõudebaas, sõudeelling, jalgpalli harjutusväljak, Viljandi järve rannaala, aerutamisbaas, ümber Viljandi järve kulgev terviserada. Spordihoone vana korpuse ja Paala viilhalli remont ning vibulaskjate, heitjate ja aerutajate tingimuste parandamine on olulisemad arendustegevused. Järgneva arengukava perioodi jooksul tuleb korrastada ja kaasajastada koolide staadionid, spordiruumid ning –rajatised, mis kujundavad olulisel määral noorte liikumisharjumisi.

Teiseks Viljandi linna spordialaseks prioriteediks on olnud noortesport, mis teostub peamiselt [Viljandi Spordikooli](#) kaudu, kus 2017/2018 õppeaastal 866 õppurit osalevad 13 erineva spordiala osakondade treeningutel: aerutamine, akadeemiline sõudmine, ilu- ja rühmvõimlemine, judo, kergejõustik, korvpall, käsipall, laskmine, lauatenнис, maadlus, suusatamine, vibulaskmine ja võrkpall.

Ligikaudu 500 Viljandi noort on liitunud väljaspool spordikooli erinevate spordiklubide noorte treeninggruppidega. Suurem osa neist tegeleb jalgpalli, tennise ja jalgrattaspordiga, aga ka karate ja motospordiga jne. Viljandis ei ole spordiala, millelt poleks võrsunud Eesti meistreid noorte- ja juunioride klassis või poleks välja jõutud Eesti esinduskoosseisu erinevates vanuseastmetes. See on väga heaks peegelduseks Viljandi linna seatud prioriteetidele.

Koostöös Viljandi spordikeskuse ja spordiklubidega toimub Viljandis suur hulk rahvaspordiüritusi ja spordivõistlusi – alaliitude võistluskalendrisse kuuluvad võistlused, rahvaspordiürituste sarjad ning mitmed väga pika traditsiooniga ning mõned alles traditsiooniks kujunevad võistlused.

Paljud viljandlased tegelevad teadlikult aktiivse liikumise ning spordiga. Viljandi spordielu toetub looduslikku omapära kasutavatele kaasaegsetele ja võrgustikuks kujundatud

sportimisvõimalustele, heatasemelisele spordikoolile, elujõulistele traditsioonidele, tugevatele klubidele, kõrge kvalifikatsiooniga treeneritele ning pedagoogidele, põlvkondi siduval harrastusspordile, noorte- ja saavutusspordi vastastikku toetavale arengule. Viljandi spordibaasid on aasta ringi tihedas kasutuses, kuid mõnede baaside seisukord on puudulik.

Arengukava perioodil on eesmärkideks sportimispaikade arendamise jätkamine ning paremate tingimuste loomine nii tipptasemel treeningute läbiviimiseks kui ka liikumisharrastusega tegelejatele. Viljandi rohealad on heakorrastatud ning aktiivselt liikumisharrastajusega tegelejate ning laste poolt kasutatavad. Olulisemateks väljakutseteks järgneva arengukava perioodi jooksul on koolistaadionite ja spordiväljakute korrastamine, saavutussportlaste toetamine, tervisespordi edendamine ja spordibaaside kvaliteedi säilitamine ja parandamine. Liikuda tuleb suunas, et Viljandi on sportlik ja tervislik linn. Välja tuleb ehitada Jakobsoni tänava alune kergliiklustunnel, mis ühendaks Paala järve ja Valuoja oru kergteed.

4. HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Viljandi tulevik sõltub Viljandi inimestest, nende teotahtest, oskustest, õppimis- ja kohanemisvõimest. Seetõttu on oluline väärtustada haritust ja õppimistahet, toetada inimeste initsiatiivi enda arendamiseks, täiend- ja ümberõppeks ning huvihariduseks ja huvitegevuseks. Oluline on järgneva arengukava perioodi jooksul jõuda olukorda, kus Viljandi linnas väärtustab kogukond iga lapse, õpilase ja noore individuaalset arengut, milles ühilduvad nii kasvatuslikud kui õpetuslikud eesmärgid. Haridusvõrgu erinevate astmete (alus-, üld-, huvi-, kutse- ja kõrghariduse) koostöös tagatakse igale Viljandi elanikule osalusvõimalus elukestva õppe süsteemis.

Vabariigi Valitsus on heaks kiitnud [Elukestva õppe strateegia aastateks 2014-2020](#). Nimetatud strateegia rakendamiseks on Haridus- ja Teadusministeeriumis koostamisel mitmed erinevad valdkondlikud programmid.

4.1. Alusharidus

Kvaliteetne alusharidus on inimese eduka elukestva õppe, sotsiaalse integratsiooni, isikliku arengu ja vanemas eas ka tööalase konkurentsivõime alus. Oluline on rakendada meetmeid, et tagada kvaliteetse alushariduse kättesaadavus kõigile Viljandi linna lastele.

Viljandis tegutseb viis [munitsipaallasteaeda](#): [Viljandi Lasteaed Krõllipesa](#), mis tegutseb Mängupesa õppehoones ja Krõlli õppehoones, [Viljandi Lasteaed Männimäe](#), [Viljandi Lasteaed Karlsson](#), [Viljandi Lasteaed Mesimumm](#), [Viljandi Lasteaed Midrimaa](#) ning eralasteaed [Viljandi Vaba Waldorfkooli](#) lasteaed. 2017/2018. õppeaasta seisuga käib munitsipaallasteaedades kokku 958 last ning eralasteaias 32 last.

Männimäe lasteaias töötab üks erirühm kehapuuetega lastele ja kaks erirühma kõnehälvete ja spetsiifiliste arenguhäiretega lastele. Nendes rühmades osutatakse vajaduspõhiselt teenust ka Viljandi maakonna erivajadustega lastele.

Täiendavalt saavad linna eelarvest toetust eralasteaiana tegutsev Viljandi Vaba Waldorfkooli lasteaed ning tegevusloaga lapsehoiuteenuse osutajad [OÜ Lapsehoiuteenused lastehoid Kukeräädsk](#), [17 Kevadet OÜ Rõõmupalli lastehoid](#) ja [EELK Viljandi Jaani koguduse Jaani Lastemaja](#). 2017. aastal kasutas lapsehoiuteenust keskmiselt 30 Viljandi linna last kalendrikuus.

Suures mahus renoveerimist vajavad lasteaiad Männimäe, Krõllipesa Mängupesa ja Krõlli õppehooned ja Karlsson. 2018. aastal renoveeritakse Männimäe lasteiaahoone energiatõhusust ja 2019/20. õppeaastal viiakse läbi Krõllipesa lasteiaa Mängupesa õppehoone renoveerimine. Kõigi lasteaedade (v.a Männimäe lasteaed) mure on parklate puudumine, mida on võimalik leevendada kaalutletud liikluskorralduse planeerimisega.

Toimunud on lasteaiakööride kaardistamine ning 2018. aasta septembrist alustatakse kõigis lasteaedades laste toitlustamist ühistel alusel ühe teenusepakkuja poolt.

Õppe- ja kasvatustöös on oluline õppemetoodikate ning õppekavade arendamine lähtuvalt lapse arengulistest ja hariduslikest erivajadustest. Jätkata ja arendada tuleb juba rakendunud kaasava hariduse põhimõtteid, mille kohaselt hariduslike erivajadustega lapsed õpivad sobitusrühmas (sobitusrühma kuuluvad koos teiste lastega ka erivajadustega lapsed). Et lasteaiadõpetajad võimalikult varakult hariduslikku erivajadust märkaksid, lapse arengut toetaksid ning lapsevanemaid nõustaksid, on oluliselt suurenenud vajadus eripedagoogikaalasteks koolitusteks.

Suurenenud on lastevanemate ja õpetajate nõudlus lastele suunatud psühholoogilise ja eripedagoogiline nõustamise järele. Jätkata Viljandi Päevakeskuse laste ja perede osakonna kaudu lisaks logopeedidele teiste vajalike tugispetsialistide teenuste pakkumist lasteaedades.

Info ja andmete liikumise parendamiseks on lasteaiad võtnud kasutusele infosüsteemi Stuudium. Samuti on vajalik rakendada erinevaid võimalusi munitsipaallasteasutuste juhtimiseefektiivsuse tõstmiseks.

4.2. Põhiharidus

Alates 1. juulist 2012 töötavad Viljandi linnas põhikoolidena [Viljandi Jakobsoni Kool](#), [Viljandi Kesklinna Kool](#) ja [Viljandi Paalalinna Kool](#) ja hariduslike erivajadustega laste õppele suunatud [Viljandi Kaare Kool](#). Töötavad erakoolid [Viljandi Vaba Waldorfkool](#) ja [MTÜ Kasvukesä Oja kool](#).

2017/2018. õppeaastal õpib Viljandi linna statsionaarses õppes põhikoolide osas 1992 õpilast, neist Viljandi Jakobsoni Koolis 707, Viljandi Kesklinna Koolis 759, Viljandi Paalalinna koolis 441 ja Viljandi Kaare Koolis 85 õpilast. Viljandi Vaba Waldorfkooli põhikooli kooliastmetes õpib 103 õpilast.

Kohalikul omavalitsusel on kohustus tagada kõigile oma territooriumil elavatele lastele põhihariduse omandamise võimalus ehk õppekoht munitsipaalkoolis. Võimalik õpilaste arvu kasv linnas on saavutatav koostöö kaudu, pakkudes kooliteenust teiste omavalitsuste õpilastele maakonna ulatuses. Põhikoolide võrk Viljandi linnas on loonud õpilastele võimaluse põhihariduse omandamiseks kodu lähedal. Põhikoolide arendamisel on oluline, et hoonete õppekeskkond on turvaline ja kehtivatele nõuetele vastavalt sisustatud.

Põhikool peab olema paindlik, lähtudes õpilaste erinevatest võimetest, hoiakutest ja sotsiaalsetest oskustest. Kõikidel Viljandi linna koolide õpilastel on võrdne võimalus jätkata pärast põhikooli õpinguid järgmisel haridustasemel.

Viljandi Päevakeskuse juures alustas 2018. aasta alguses tegevust laste ja perede osakond, kuhu koondus haridusvaldkonna tugiteenuste pakkumine. Jätkata Viljandi linna lastele, noortele ja lastevanematele ning nendega tegelevatele spetsialistidele kvaliteetsete ja

mitmekülgsete nõustamisteenuste (eelkõige psühholoogiline, eripedagoogiline, logopeediline ja sotsiaalpedagoogiline nõustamine) pakkumist.

Uuenenud [põhikooli- ja gümnaasiumiseadus](#) ning riiklik õppekava on positiivseks sammuks isiksusekesksema hariduse suunas, kuid siiski on veel olulisi kitsaskohti (õpilaste ülekoormatus, õppekavade diferentseerimise korraldamine, riigi tasandil hariduse rahastamise põhimõtete muutus jms).

Haridusliku erivajadusega lastele luuakse sobivad tingimused hariduse omandamiseks elukohajärgses koolis või suunatakse nende vajadustele spetsialiseerunud õppeasutustesse. Et pedagoogid tuleksid hariduslike erivajadustega lastega tavaklassis toime, on oluline läbida eripedagoogikaalaseid koolitusi ja rakendada võimaluste piires vajalikke tugistruktuure.

Jätkatakse karjäärinõustamissüsteemi rakendamist ja arendamist. Koolid osalevad erinevates ettevõtlikkuse- ja ettevõtlusõppe programmides.

Õppe- ja kasvatustöös on lapse keskele kohale asetamisel olulisel kohal ka andekate laste märkamine, tuvastamine ja arendamine. Vajaduspõhiselt rakendatakse diferentseeritud õpet, käivitatakse huviringe, viiakse läbi eakohaseid võistlusi ja konkursse, osaletakse erinevates projektides jms. Teadusandekaid õpilasi motiveerib koolisisesest, maakondlike, siseriiklike ja rahvusvaheliste olümpiaadide ja ainevõistluste süsteem. Teadusandekate õpilastega tegelemisel on peamine rõhuasetus üldhariduskoolidel, piirkondlikel ja vabariiklikel keskustel (näiteks Tartu Ülikooli Teaduskool jt).

Toetatakse tasemel IT-õppe läbiviimist koolides koostöös riiklike programmide, ülikoolide ning ettevõtjatega. Toetatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatega (IKT) rakendamist üldise õppetöö läbiviimisel. Põhikooliõpetajate koolitamine IKT alal on äärmiselt oluline.

Õpilaste, lastevanemate ja koolitöötajate ühtlustatud rahulolu-uuringute süstemaatiline läbiviimine ja tulemused annavad väärtusliku sisendi edasiste tegevuste ning arenduste kujundamisel.

Järgneva arengukava perioodi jooksul tuleb korrastada ja kaasajastada koolide staadionid, spordiruumid ning –rajatised ja õuealad. 2018/19 õppeaastal renoveeritakse Viljandi Paalalinna kooli õppehoone.

Kaasajastamist vajab Kesk-Kaare 17 hoone, kus käesoleval ajal töötavad Viljandi Kaare Kool Viljandi Täiskasvanute Gümnaasium ja Viljandi Lasteaia Karlsson 2 rühma .

Soetada tuleb kaasaegne töö- ja tehnoloogiaõpetuse klasside sisustus ning õppevahendid ja leida võimalused koostöös ettevõtjatega ja teiste koostööpartneritega tehnoloogiaõppe arendamiseks. Oluliseks tuleb pidada koolikeskkonna turvalisust, nii kooli ruumides sees kui ka kooli territooriumil.

Õppetegevust toetavate tugistruktuuride tegevust tuleb järjepidevalt arendada, vajaduspõhiselt kaasata abiõpetajaid või teisi spetsialiste. Iga õppeaasta lõpus analüüsitakse tugispetsialistide

tööd ning vajadusel tuleb planeerida Viljandi Päevakeskuse laste ja perede osakonna poolt uute teenuste pakkumist.

Kogu õpilaste toetussüsteem lähtub vajaduspõhisusest ning on õpilase individuaalsust arvestav. Viljandi põhikoolid peavad lähtuvad kaasava hariduse põhimõtetest, õppetöö korraldus koolis on õppija huve arvestav ja toetav. Vajalik on tõhustada üld- ja huvikoolide koostööd ning rakendada lõimingprogramme.

4.3. Gümnaasiumiharidus

Viljandi linnas tegutseb üks gümnaasiumiklassidega riigikool – [Viljandi Gümnaasium](#), kus 2017/2018. õppeaastal õpib 555 õpilast.

Viljandi Gümnaasiumi koolihoone paiknemine kesklinnas on loonud hea eelduse õppetegevuse koostöömodelite käivitamiseks gümnaasiumi ja linna kultuuri- ja haridusasutuste vahel. Koolil on järjepidev koostöö Viljandi Spordikeskusega, mille hallatavates baasides toimub kooli kehalise kasvatuse õpe.

2016/2017. õppeaastal avas [Viljandi Vaba Waldorfkool](#) gümnaasiumiastme ning 2017/2018. õppeaastal õpib selles 12 õpilast.

Viljandi linna munitsipaalkoolina tegutseb [Viljandi Täiskasvanute Gümnaasium](#). Õpilaste arv 2017/2018. õppeaastal on 294. Kool annab võimaluse jätkata katkenud haridusteed ja omandada põhi- ja gümnaasiumiharidust.

4.4. Kutse- ja kõrgharidus

Viljandi linnas töötab [Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia](#) (TÜ VKA). TÜ VKA tegevusvaldkondadeks on: kõrgharidusega kultuuri- ja haridustöötajate ettevalmistamine rakenduskõrgharidusõppe ja magistriõppe õppekavade alusel, rakendusuuringute läbiviimine ja arendustegevus oma õppevaldkonnas ning täiendus- ja ümberõppe korraldamine. Kool kasutab kohalikke asutusi ja ettevõtteid oma praktikabaasidena ning teeb nendega koostööd erinevates projektides. TÜ VKA töötajad on olnud ekspertideks ka mitmetes linna projektides. Koos linna ja maakonna koolide, asutuste ja ettevõtetega on TÜ VKA kujunenud oma valdkonna kompetentsikeskuseks. Viljandi linn ja Tartu Ülikool on sõlminud koostöölepingu, mille eesmärk on tihendada ja arendada linna ja ülikooli omavahelisi sidemeid. Peamisteks koostöövaldkondadeks on haridus, IKT, teadus- ja arendustöö ning kultuur.

Viljandi linn ja Tartu Ülikool on asutanud koos teiste kohalike partneritega sihtasutuse [Viljandimaa Loomemajanduskeskus](#). Sihtasutuse tegevuse eesmärk on loomemajanduse valdkonna kompetentsikeskusena toetada alustavate uute ettevõtete käivitamist ning tegutsevate loomeettevõtete arendamist tehnilise infrastruktuuri ja nõustamisega peamiselt

Viljandis ja virtuaalselt ka Eesti teistes piirkondades. Viljandimaa Loomemajanduskeskus loob võimaluse ettevõtluse loomiseks ja uute töökohtade tekkeks.

Viljandi vallas Vana-Võidus asuv [Viljandi Kutseõppekeskus](#) viib läbi esmast kutse-, eri- ja ametialast koolitust ning täiskasvanute tööalast koolitust. Koolis pakutavaid erialasid saab päevases õppes asuda omandama põhi- ja keskhariduse baasil. Õppimise võimalusi pakutakse erineva haridustasemega inimestele.

Põhja-Sakala vallas asuv [Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool](#) pakub põhikooli- ja gümnaasiumijärgset kutseõpet ning täiendusõpet täiskasvanutele. Koolil on välja kujunenud kaks põhilist spetsialiseerumise valdkonda: maamajandus ja teenindus.

Viljandi linna arengu jaoks on oluline järjepidev infovahetus ja koostöö kõrg- ja kutsekoolidega ühishuvide elluviimisel. Tähtis on tagada kaasaegsete, kõrget lisandväärtust tootvate erialade õpetamine Viljandi linnas ja maakonna kutse- ja kõrgharidussüsteemis. Kõrg- ja kutsehariduse koostöö linna ja maakonna ettevõtetega tagab uute töökohtade tekke ja valdkondade jätkusuutlikkuse. Viljandi linna koolid teevad tihedat koostööd kõrg- ja kutsekoolidega.

Viljandi linn toetab võimalikku infotehnoloogia erakõrgkooli loomist. Rahvusvahelise haardega kõrgkool peaks pakkuma Viljandi piirkonnas infotehnoloogia alast bakalaureuse ja magistriõpet. Kaasaegse ja pidevalt areneva õppekava alusel õppivad tudengid võiksid tulevikus töötada ettevõtete IKT juhtide, süsteemi administraatorite, andmebaasi disainerite, analüütikute ja tarkvara projektijuhtidena ning olema võimelised juhtima oma IKT ettevõtet. Lisaks hariduse pakkumisele tuleb kooli juurde luua ka ettevõtluse inkubaator, mis teeb koostööd ingelinvestorite organisatsioonidega ning kool võimaldab ja aitab kaasa uute *startup* ettevõtete sünnile.

4.5. Huviharidus ja huvitegevus

Huvihariduse võimalusi pakuvad Viljandis munitsipaalhuvikoolid [Viljandi Spordikool](#), [Viljandi Muusikakool](#), [Viljandi Huvikool](#) ja [Viljandi Kunstikool](#). Lisaks toetab linn ka erahuvikoole (sh. [Ott Ahoneni Tennisekool](#), [Taibukate Teaduskool](#), [Viljandi Jalgpallikool Tulevik](#)). Maakonna keskusena pakutakse huvihariduse ja -tegevuse teenust ka ümberkaudsete valdade elanikele. Huvikoolide aastatepikkused traditsioonid, mitmekülgne ringide ja erialade valik, hea õpetamise tase, järjepidev tegevus ning huvihariduse kättesaadavus ka vähekindlustatud peredele vastavate linna poolt korraldatud tugimeetmete kaudu on taganud huvihariduse populaarsuse. Huvikoolides pakutakse õppimise võimalusi ja tegevusi koolieelsest east alates.

2017/2018. õppeaastal õpib Viljandi Spordikoolis 836, Viljandi Muusikakoolis 312, Viljandi Huvikoolis 345, Viljandi Kunstikoolis 229, Ott Ahoneni Tennisekoolis 104 ja Viljandi Jalgpallikoolis Tulevik 334 õpilast. Täiskasvanutele pakutakse erinevaid projektipõhiseid

kursusi ja koolituste sarju. Huvikoolide õpilastel on võimalus õpiväljundina osaleda erinevates huvikoolide kollektiivides ja rühmades, rakendada õpitut ning omandada esinemise ja võistlemise kogemus individuaalselt või kollektiiviga.

Viljandi linna üldhariduskoolide juures toimub aktiivne huvitegevus ning tegutseb hulgaliselt huviringe ja viiakse ellu projekte erinevas vanuseastmes õpilastele. Huviringide valik ja hulk on koolide otsustuspädevuses vastavalt eelarvelistele võimalustele, kooli ja õpilaste soove ja suundumusi arvestades. Kavas on alates 2018. Aasta septembrist alatatada tihedamat koostööd üldhariduskoolide vahel, et koolide huviringid oleksid ristkasutuses erinevate koolide õpilaste poolt.

Huvitegevuse teenust pakuvad ka mittetulundusühingud ([Viljandi Rattaklubi](#)).

Viljandi linn viib igal sügisel Viljandi linna päevase õppega koolides läbi huvitegevuse analüüsi, milles analüüsitakse I-IX klasside õpilaste osalemist kooli poolt pakutavas huvitegevuses. Järjepidev seire, analüüs ja suunatud tegevused (projektid, ringide valik ja õpilaste teavitamine erinevatest võimalustest jms) on kasvatanud huvitegevusega hõivatud õpilaste hulka. 2017/2018. õppeaastal läbi viidud uurimise tulemusena on linnas huvitegevusega hõivamata 13,9% põhikoolide õpilastest.

Oluliseks väljakutseks arengukava perioodi jooksul on huvikoolide tegevuse optimeerimine ja kujundamine vastavalt ühiskonnas toimuvatele ootustele ja muudatustele ning õpikeskkonna parandamine hoonete renoveerimise teel (huvikool, spordikooli treeningpaigad: spordikeskuse vana korpus jt).

Laste ja noorte huvitegevusega hõivatusel on oluline roll isiksuse arengul ja preventiivse iseloomuga kasvatustööl. Oluline on arendada loodus- ja täppisteaduste valdkonna (LTT), elektroonika- ning tehnikaringide tegevust. Tehnoloogiaõppe paremaks läbiviimiseks ja toimimiseks on loodud Viljandi huvikooli tehnikamaja, kus tehnikahuvilistel noortel on võimalus oma huvialaga tegeleda.

4.6. Noorsootöö

Noorsootöö hõlmab väga mitmekesisest ja laia teemade ringi, millega Viljandi linnas tegelevad Viljandi Linnavalitsus, üldhariduskoolid, koolide huvi- ja aineringid, avatud noortetuba, huvikoolid, kultuuri- ja spordiasutused, noorteorganisatsioonid, klubid, seltsid, seltsingud, ühingud, stuudiod, kogudused, riigiasutused ja erasektor.

Noorsootöö on jaotatud järgmisteks valdkondadeks: erinoorsootöö, noorte huviharidus ja huvitegevus, noorte teavitamine ja nõustamine, noorte tervistav ja arendav puhkus, noorte töökasvatus, rahvusvaheline noorsootöö, noorsoo-uuringud, noorsootööalane koolitus, noorte osalus.

Viimaste aastate kitsaskohaks on olnud avatud noorsootöö ning noorteinfo ja teavitamise valdkonna areng. Endises Lennukitehases tegutsev Sakala Keskuse Avatud Noortetuba on

eelpool nimetatud ülesanded osaliselt endale võtnud. Noortel on ruumid tegutsemiseks ja harrastusteks ekstreemspordihall. Noorsootöö paremaks toimimiseks ning ressursside otstarbekamaks kasutamiseks on oluline koostöö arendamine erinevate osapoolte vahel ning võrgustikusisene pidev suhtlemine.

Arendamist vajab mobiilne noorsootöö ning selle rakendamine linnaruumis, eriti suvekuudel. Vajalik on arendada noorte vabatahtlike süsteemi. Vajadus on edasi arendada ühtset ja noortepärast infovälja, jälgida selle kvaliteeti ning toimimist.

Populaarsed on suvised noorte töölaagrid ehk õpilasmalevad, mis on mõeldud õpilastele alates 13. eluaastast. Õpilased teevad heakorra- ja haljastustöid linna haljasaladel, parkides ja teistel linna objektidel. Nooremale koolieale korraldatakse puhke- ja vaba aja veetmise laagreid ehk nn linnalaagreid. Huvikoolid korraldavad laagreid oma õpilastele vastavalt oma programmile ja treeningkavadele.

Viljandi Linnavolikogu alalise komisjonina töötab [Viljandi Noorte Volikogu](#), mis annab noortele võimaluse osaleda otsustusprotsessides. Üldhariduskoolide juures tegutsevad õpilasesindused.

Viljandi linn tunnustab igal aastal veebruaris, Eesti Vabariigi aastapäeval teiste linna preemiate kõrval ka aasta noort ja laste- ja noortesõbralikku ettevõtet ja annab välja noore sportlase preemia. Iga õppeaasta lõpus tunnustatakse linnapea vastuvõtul edukamaid huvi- ja põhikoolide ning gümnaasiumide lõpetajaid.

Alates 2005. aastast kannab Viljandi ÜRO Lastefondi UNICEF poolt välja antud laste- ja noortesõbraliku linna tiitlit, mille kohta iga kolme aasta tagant esitatakse ülevaatlik aruanne ning tiitli kandmise õiguse üle otsustatakse vastavalt esitatud kriteeriumitele.

Rahvusvahelise noorsootöö võimalused on jagunenud erinevate struktuuride vahel. Linna tasandil on noored kaasatud kontaktidesse Viljandi sõpruslinnadega. Haridusasutustel on erinevad rahvusvahelised koostööprogrammid, kuhu on kaasatud ka lapsed ja noored. Üheks koostöö vormiks on õpilasvahetus. Rahvusvaheliste kontaktide loomiseks korraldatakse ka noorsootöötajatele seminare ning koolitusi.

Linna tasandil viiakse regulaarselt läbi erinevaid noorsootöövaldkondi käsitlevaid uuringuid, mille baasil on võimalik analüüsida noorte ja noorsootöötajate vajadusi, huvisid ja rahulolu ning mis on sisendiks edasiste tegevuste kavandamisel.

Noorsootöö valdkonnas on oluline säilitada süsteemne, jätkusuutlik, mitmekülgne koostöö, mis põhineb ning atraktiivne noorsootöö, mis tagab noortele võrdsed võimalused osalemiseks ja ideede elluviimiseks ning paneb noore end tundma turvaliselt ja väärtustatuna.

4.7. Elukestev õpe

[Elukestva õppe strateegia 2020](#) on haridusvaldkonna tähtsamaid arenguid suunav dokument.

Tööalane täiendus- ja ümberõpe ning vabaharidus on osa elukestvast õppest. Lähtudes Euroopa Liidus kasutusel olevast elukestva õppe definitsioonist, mõistetakse elukestva õppe all kõiki elu jooksul ette võetud õppetegevusi, eesmärgiga parandada oma teadmisi, oskusi ja kompetentsi vastavuses iseenda, kodanikkonna, ühiskonna (sotsiaalse sidususe) ja/või tööturu vajadustega ning seda nii formaalsel, mitteformaalsel kui ka vabahariduse kujul.

Viljandi linnas ja selle lähiümbruses on esindatud kõik täiskasvanuhariduse koolitusliigid (taseme-, ümber- ja täiendusõpe ning vabaharidus) ja koolitusi korraldavate asutuste omandivormid: kolmas sektor (mittetulundusühingud); avalik – õiguslik (TÜ VKA); riigieelarveline – kutsekoolid, riigigümnaasium, Töötukassa Viljandimaa osakond; munitsipaalomand – üldharidus (täiskasvanute gümnaasium), huvikoolid; erasektor – koolitusfirmad, ettevõtete täiend- ja ümberõppe koolitused.

Elukestvat õpet tuleb jätkuvalt propageerida ja teha koostööd selle ala organisatsioonidega. Väljakutseks nii riiklikul kui kohalikul tasemel on väiksema konkurentsivõimega inimestele elukestvas õppes osalemiseks tingimuste loomine ja arendamine.

5. SOTSIAALNE KESKKOND

5.1. Sotsiaaltöö ja sotsiaalteenused

Viljandis on toimiv sotsiaalhoolekandesüsteem, mis koosneb linnavalitsuse sotsiaalametist, linnavalitsuse hallatavast asutusest [Viljandi Päevakeskus](#) ja linnavalitsuse poolt loodud [SA Viljandimaa Hoolekandekeskusest](#). Viljandi linnavalitsusel on pikaajaline kogemus Viljandi Päevakeskuse kaudu toimetulekut toetavate sotsiaalteenuste osutamise ja ettevõtetelt sotsiaalteenuste ostmise osas.

Sotsiaalamet osutab abi Viljandi linnas elavatele inimestele toimetulekuraskuste ennetamiseks ja kõrvaldamiseks, määrab ja maksab riiklikke ja kohalikke sotsiaaltoetusi, korraldab alaealiste ja täisealiste piiratud teovõimega isikute eestkostet, korraldab sotsiaalteenuste ja muu abi andmist. Viljandi linn teeb koostööd teiste kohalike omavalitsuste üksustega ning riigiasutustega. Eriti oluline on töötute tööturule taassisenemist soodustav koostöö Eesti Töötukassa Viljandimaa osakonnaga.

Lastekaitsevaldkonna töö efektiivsemaks muutmiseks alustas Viljandi Päevakeskuse juures tegevust laste ja perede osakond, kuhu koondati haridusasutuste tugispetsialistid ja pakutakse tulevikus erinevaid teenuseid nii lastele kui ka nende vanematele (noorte emade tugirühmad, sotsiaalsete oskuste õpetamise rühmad, perelepitusteenus jne). Tugiisikuteenuse osutamine lastele toimub [SA Perekodu](#) kaudu, kes on võtnud enda ülesandeks tugiisikutele koolituse ja supervisiooni tagamise kohustuse.

Seadusest tulenevalt korraldab Viljandi linn ka täiskasvanud inimestele võlanõustamisteenuse, puuetega inimestele tugiisiku- ja isikliku abistajateenuse jne osutamist. Koostööd on vaja teha puuetega inimeste päevahoiu-, toetatud elamise-, igapäevaelu toetamise-, töötamise toetamise- ning kogukonnas elamise teenuste pakkujatega.

Viljandi Päevakeskuse kaudu on tagatud sotsiaalteenused linna eakatele ja puuetega inimestele. Teenuste arendamiseks on vaja teha rohkem koostööd huvigruppide esindajatega, et välja selgitada teenuste vajadus ja võtta vajadusel tööle täiendavat tööjõudu. Arendamist vajab sotsiaaltransporditeenus, kuna tööhõivereformi käigus soovib riik suunata rohkem puudega inimesi tööturule ning seetõttu kasvab sotsiaaltransporditeenuse kasutajate arv ja vajadus teenust paindlikumalt osutada. Eakad või puudega inimesed vajavad ka saatja teenust.

Päevakeskus teostab sotsiaalmajas Leola 12a olevate sotsiaalkorterite järelvalvet ja koordineerib täiskasvanute turvakodu tegevust. Hoone 0-korruse ruumides osutatakse varjupaiga teenust. Majanduslikult vähekindlustatud sihtgrupile elamufondi arendamiseks on vajalik jätkata hoone rekonstrueerimist (fassaadi soojustamine, ventilatsioonisüsteemi väljaehitamine, sanitaarremont siseruumides).

Viljandi linna osalusega SA Viljandimaa Hoolekandekeskus asub Viiratsi alevikus ja pakub hooldusteenust 68-le eakale ning puuetega inimesele. Hoolekandekeskuse hoone on renoveeritud. Kuna hooldekodus on teenusel ka dementseid eakaid, siis on hädavajalik

hooldekodu territoorium piirata aiaga ja võtta kasutusele meetodid, mis aitavad kvaliteetsemalt teenust osutada. Kavandamisel on hoonele 40 hooldusteenuse kohaga juurdeehituse ehitamine.

Lisaks ostab linn ka muid inimeste paremale toimetulekule kaasaaitavaid teenuseid, osaleb projektides ja toetab vähekindlustatud või lasterikaste perede laste osalemist lastelaagrites jm tegevustes. Viljandi linn väärtustab sotsiaalhoolekande valdkonnas tegutsevaid ja koostööpartneriteks olevaid mittetulundusühinguid ning toetab nende potentsiaali igakülgset rakendamist iga-aastaste tegevus- ja projektitoetustega ning võimalusel ruumide ülalpidamiskulude katmisega.

Viljandi linna eelarvesse on planeeritud toetused, mille abil kompenseeritakse osaliselt vähekindlustatud linnaelanike tervishoiu-, hooldusravi-, koduõendusteenuste eest tasumist. Viljandi linnal on olemas linnaarst, kes tegeleb ravikindlustuseta elanike ravile suunamisega. Ravikindlustuseta isikute ravikulud kaetakse linnaeelarvest. Vähekindlustatud ja riskirühma kuuluvatele abivajajatele on tagatud hooldusravi omaosaluse ja voodipäevatasu maksmise toetamine.

Üha suuremat tähelepanu tuleb pöörata kogu elanikkonna igapäevase toimetuleku tagamisele ja edendamisele, samuti eluea pikendamisele ning elukvaliteedi parandamisele. Viljandi sotsiaalhoolekandesüsteem tagab abivajajatele efektiivse toetuse lähimuse põhimõttel. Riskigruppi kuuluvate inimestega tehakse ennetavat tööd, mille käigus toetatakse inimväärikust ja soovi ennast ise aidata. Linn teeb sotsiaalvaldkonnas koostööd naaberomavalitsuste ja erinevate sotsiaalhoolekande vabatahtlike organisatsioonidega.

Viljandi linna sotsiaalhoolekandelise tegevuse eesmärgiks on jõuda kõigi abivajajateni õigel ajal, mis eeldab kogu süsteemis kvalitatiivset muutust probleemide tagajärgede likvideerimisest probleemide ennetamisele. Samuti pidev tööülesannete ja lahendamist nõudvate probleemide keerukuse kasv on tinginud töötajate arvu suurendamise, töötajate tööstressiga ning läbipõlemise ennetamisega tegelemise vajaduse. Töötajate tööstressi ja läbipõlemist mõjutavad tööruumid, mis on olemasolevate töötajate arvu kohta liiga väikesed. Kuna enamus kabinetides töötavad kitsikutes tingimustes kaks töötajat, siis ei ole tagatud ka klientide privaatsus. Ka ühesed kabinetid on liiga pisikesed klientide vastuvõtmisega tegelemiseks. Seega vajab lahendamist sotsiaalameti tööruumide probleem.

5.2. Tervislik areng

Tervislik elukeskkond ja elanike hea tervis on tagamiseks linna jätkusuutlikule arengule. Viljandi linnale on oluline viljandlaste tervena elatud eluaastate suurendamine tervisekäitumise parandamise ja kvaliteetsete sotsiaal-ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse arengu soodustamise abil. Viljandi inimestele osutavad teenuseid [SA Viljandi Haigla](#), [OÜ Viljandi Tervisekeskus](#), [Maramaa Kliinik OÜ](#) ja teised pere –, eri- ja hambaarstikeskused. Esmavajalikke tervishoiuteenuseid osutavad 16 perearsti. Esmatasandi tervishoiu suurimaks

probleemiks Viljandi linnas on perearstipraksiste killustatus, ruumide mittevastavus kaasaja nõuetele ning arstkonna vananemine ja eriarstiabi teenuse pakkumisel kvalifitseeritud spetsialistide nappus. Perearstisüsteemi jätkusuutlikuks toimimiseks panustab riik esmatasandi arstiabi arengusse Euroopa Liidu vahendeid, mille abil planeeritakse alustada kaasaegsete tervisekeskuste rajamist maakonnakeskustesse. Piiratud ressursside tingimustes parima lahenduse saavutamiseks teeb Viljandi linn koostööd riigi, perearstide ja haigla esindajatega.

Erinevalt teistest maakondade aktiivravi osutavatest üldhaiglatest on SA Viljandi Haigla juures olemas psühhiaatrikliinik ja õendus-hoolduskeskus, mis osutab sotsiaalhooldus-, hooldusravi-, rehabilitatsiooni- ja koduõendusteenust ning haigla pakub ka erakorralist meditsiiniabi. Viljandi Linnavalitsuse ja SA Viljandi Haigla koostöö on suunatud eelkõige haigla teenuste kvaliteedi ja hoonestuse arendamisele, tagamaks linna elanikele vajalike tervishoiuteenuste ajakohasust ja kättesaadavust. Patsientide efektiivsele ravile aitavad kaasa kaasaegsel tasemel teostatavad terviseuuringud ja raviprotseduurid ning diagnostiliste võimaluste areng. Arengusuundade kujundamisel juhendatakse riiklikust haiglavõrgu arenguperspektiivist ja haigla visioonist – olla aastal 2023 patsientidele, klientidele ja partneritele parim tervishoiuga seotud terviklahenduste pakkuja. Visiooni realiseerumise eelduseks on sotsiaalministeeriumi poolt ellu kutsutud paikkondlike tervishoiu- ja sotsiaalteenuste integreerimise pilootprojekti rakendamine. Projekti eesmärk on inimese terviseriskide vähendamine ning paikkonna tervishoiu- ja sotsiaalteenuste tuleviku vajaduste kontrolli all hoidmine teenuseosutajate koostöös. Tervishoiu eri tasandite ja sotsiaalteenuse pakkujate koostööd tugevdab ka haigla infrastruktuuri järjepidev edasiarendamine ja uue aktiivravihoone rajamine Viljandi linna koos esmatasandi tervisekeskusega.

Linnavalitsus teeb koostööd kõigi Viljandi linnas asuvate esmatasandi, eriarstiabi ja hambaravi teenuse osutajatega. Tervishoiuteenuste pakkumisel on teenuseosutajate peamiseks probleemiks kvalifitseeritud spetsialistide nappus just eriarstide teenuste pakkumisel. Elanike terviseteenuste, eriti hambaraviteenuse tarbimist, on vähendanud Eesti keskmisest palgast madalamad palgad. Samas suureneb elanikkonna vananemisest tingituna koormus tervishoiuteenustele. Suureneb inimese omaosalus tervishoiuteenuste ja ravimite eest tasumisel. Krooniliste haigete ja madala sissetulekutega inimeste arvu kasv suurendab Viljandi linna eelarvest makstavate toetuste mahtu.

Viljandi lasteaedades ja koolides tuleb rakendada tervisedenduslikku poliitikat, mis on kooskõlas riikliku rahvatervise arenguga. [Tervist Edendavate Lasteaedade](#) (TEL) võrgustikku kuuluvad kõik Viljandi linna lasteaiad ning kõikides lasteaedades on ka tervisemeeskond. Tervisemeeskonnad mõjutavad otsuste tegemisi asutuse tasandil: füüsilise ja psühhosotsiaalse keskkonna küsimustes ning lasteaia arengukava koostamisel. Tervisealaste tegevuse ja tulemuste igaaastase analüüsi tulemustest lähtuvalt rakendatakse meetmeid õppekasvatustöö, juhtimise ja keskkonna parandamiseks. Sobiva kasvukeskkonna loomisel arvestatakse laste eripära ja erivajadusi. Koolitervishoiuteenuse osutamine Viljandi koolides toimub koostöös OÜ-ga Viljandi Tervisekeskus. Kõikides Viljandi linna päevase õppega koolides on õpilastele tagatud tervislik elu-, õpi- ja töökeskkond. [Tervist Edendavate Koolide](#) (TEK) võrgustikku

kuuluvad koolid: [Viljandi Jakobsoni Kool](#), [Viljandi Kesklinna Kool](#) ja [Viljandi Paalalinna Kool](#). Koolides läbiviidav tervisekasvatus tugineb õppekaval ning seda toetavatel tegevustel, mis arendab laste ja noorte terviseedenduslikke teadmisi, oskusi ja käitumist.

Laste- ja noorte linnaruumi füüsilise keskkonna parandamine ja ohutumaks muutmine on oluline eemärk järgneva arengukava perioodi jooksul. Järjepidevalt kontrollitakse Viljandi linna haldusalas olevaid mänguväljakuid ja kõrvaldatakse puudujäägid vastavalt võimalustele. Välja on töötatud mänguväljakute korrasoleku hindamise metoodiline juhendmaterjal, mille alusel jätkatakse regulaarset mänguväljakute kontrollimist. Lastekaitse- ja tervishoiutöötajad puutuvad iga päev järjest enam kokku probleemidega, mille põhjuseks on lapsevanemate vähene teadlikkus laste tervist ohustavatest riskikäitumistest. Lastevanemate koolitamine ja nõustamine toimub erinevatel tasanditel, kuid vanemate osalusmotivatsioon on enamjaolt väga madal ja probleemsete perede lastevanemate koolitusel või nõustamisel osalemise mõjutamiseks puuduvad seaduslikud mõjutusvahendid.

6. ETTEVÕTLUS

Viljandi linna ülesandeks on elanike arvu vähenemise pidurdamiseks luua soodne ja avatud ettevõtluskeskkond praegustele ettevõtetele ja uutele investoritele, et tagada linnale kvaliteetsete avalike teenuste pakkumiseks ja ettevõtlustingimuste pidevaks arendamiseks vajalik tulubaas ning toetada uute ja kõrgema sissetulekuga töökohtade loomist. Viljandi maakonna traditsiooniliste tööstusharude (toiduainetetööstus, tekstiilitööstus puidu- ja metallitööstus, põllumajandus) jätkuv kaasajastamine ning uute IKT-põhiste ettevõtete areng on Viljandi linna arengu huvides.

Kaubanduse ja teenindusvaldkonnas tegutseb 77,5% Viljandi ettevõtetest, sellest kaubanduses 45,8% ja teeninduses 31,7%. Viljandi ettevõtlust iseloomustavad tegevusvaldkondade mitmekesisus ja suuremate ettevõtete jätkusuutlikkus ning investeerimisvõimekus toodangu mahu ja tootlikkuse suurendamiseks. Tertsiaarse sektori arengut toetab Viljandi hea maine turismisihtkohana ning turismi- ja puhkemajandusettevõtete areng. Majutusteenust pakkus 2017. aasta turismihooaja seisuga Viljandi linnas 15 majutusasutust kokku 700 voodikohaga.

Ettevõtjad soovivad linnavalitsuselt kiiret ja korrektset asjaajamist ja Viljandi ettevõtjate vajadustega arvestamist kohalike õigusaktide koostamisel ja vastuvõtmisel. Lisaks eeldatakse linnapoolseid pingutusi tänavate korrashoiu tagamiseks ning linna ühistranspordi liikumise vastavust ettevõtete tööaja algusele ja lõpule.

Viljandi linn saab ettevõtluskeskkonda mõjutada, arendades sellega vahetult seotud valdkondi – inimressurssi, ettevõtlusalade infrastruktuuri ja linna mainet ning koostööd omavalitsuste, riigi ja rahvusvahelisel tasandil.

Ettevõtete koostöö edendamine linna haridusasutustega karjäärinõustamise, ettevõtlikkus- ja ettevõtlusõppe vallas parandab Viljandi tööhõivet ja pidurdab elanike arvu vähenemist.

6.1. Tööstuspiirkonnad

Tööstuspiirkondade teke ja väljakujunemine on seotud ettevõtete kontsentreerumisega aladele, kus juba oli eelnevalt tööstus ja kuhu oli uue ettevõtte rajamiseks võimalus osta tootmismaad. Linn on tööstusparkide väljaarendamisel tegelenud uute detailplaneeringute kehtestamisega, kruntide ettevalmistamisega, kommunikatsioonide väljaarendamisega, juurdepääsuteede ehitamisega, tänavavalgustuse paigaldamisega ja ühistranspordi liikumise sidumisega ettevõtete vajadustega.

Viljandis on välja arendatud kolm tööstuspiirkonda: Rohelise tänava, Kantremaa, ja Männimäe tööstuspiirkond.

Rohelise tänava tööstuspiirkond kujunes välja Viljandi linna poolt algatatud Viljandi Tööstuspargi rajamise projekti käigus. Tööstuspiirkond on rajatud umbes 17 ha suurusele

Tallinna tn ja Musta tee vahelisele alale ning valminud on Phare ettevalmistusfondi toetusel kahte tänavat ühendav ning mitmetele kruntidele ligipääsud tagav Roheline tänav koos põhiliste kommunikatsioonidega.

Kantremaa tööstuspiirkond asub Viljandi linna Pärnu maantee ja Imavere-Karksi-Nuia maantee vahelisel alal ning piirneb linna poolt raudteega, kuid raudteetranspordi kasutamiseks vajalikku logistilist lahendust piirkonda rajatud ei ole. Kantremaa tööstuspiirkonna kogupindala on ligikaudu 91 ha, mis on valdavalt eraomandis. Ellu viimisel on Kantremaa tööstusala avaliku tugitaristu kaasajastamine. Projektiga uuendatakse Kantremaa tööstusala tänavate (Pärnu mnt, Pargi tn, Planeedi tn, Tähe tn, Metsküla tee) tugitaristut, et tagada parem ligipääs sealsetele ettevõtetele ja nende töötajatele, et luua võimalused uuteks investeeringuteks ja uute ettevõtete tekkeks ning seeläbi tõsta piirkonna atraktiivsust ja ettevõtlusaktiivsust.

Männimäe ettevõtluspiirkond asub Männimäe tee, Riia maantee ja Reinu tee vahelisel alal ligikaudu 76 ha suurusel territooriumil. Enamjaolt moodustavad ettevõtluspiirkonna eraomandis olevad krundid ja kinnistud. Viljandi linn on investeerinud Männimäe ettevõtluspiirkonda ning rajatud on Reinu põik ehk nn läbimurre Imavere-Karksi-Nuia maanteele, mis tagab piirkonna ettevõtjatele oluliselt paremad transporditingimused ning ligipääsu seni kasutamata olnud kruntidele.

Ettevõtlusekeskkonna parandamiseks vajaliku infrastruktuuri arendamine eeldab tihedat koostööd ettevõtjatega ja pidevat vajaduste kaardistamist, samuti maakonna ja riigi tasandil pakutavate ettevõtluse arengut soodustavate võimaluste seiret ja tutvustamist piirkonnas tegutsevatele ja potentsiaalsetele ettevõtjatele. Viljandi linnas asuvate ettevõtlusalade arendamiseks ja kõrgema lisandväärtusega töökohtade ellukutsumiseks teeb linn koostööd ettevõtjate ning maakondliku arenduskeskuse, Viljandi valla ja teiste maakonna omavalitsustega. Ettevõtluspiirkondade arendamiseks on ülioluline kaasajastada infrastruktuure ja muud tänavataristut. Eraldi tuleb tähelepanu pöörata investeerimisvõimaluste ja töökohtade ühistele ja pidevatele turundustegevustele.

6.2. Inimressurss

Inimressursi all vaadeldakse nii kohalikke elanikke töökohtade loojatena, töövõtjatena kui tarbijatena ning sise- ja välisturiste teenuste sfääri arengumootorina. Tööhõivet kirjeldades on Viljandi seisus, kus võrdsel positsioonil on nii tööpuudus kui ka kvalifitseeritud tööjõu puudus. Viljandi tootmisettevõtete suurimaks probleemiks on jätkuvalt kvalifitseeritud tööjõu puudus. Tööjõuturgu mõjutab jätkuvalt negatiivne siserände saldo ja tööjõu liikumine Eestist kõrgema töötasuga riikidesse.

6.3. Puhkemajandus Viljandi turismipiirkonnas

Ettevõtluskeskkonna arengut toetab Viljandi kujundamine sisemaakuurordiks, mis on aastaringselt külastatav pärandturismi sihtkoht Eestis ja üks peamisi turismitõmbekeskusi Lõuna – Eestis. Viljandit täiendavad tõmbekeskusena olulisel määral temaga ühtse süsteemi loovad väljasõidusihtkohad Põhja-Sakala vallas, Mulgimaal, Soomaal ja Võrtsjärve .

Tänast Viljandit iseloomustab enim ühepäevakülastajate linnas viibimine ning kõrghooaeg on suvel. Lisaks turistide jaoks külastusväärse koha kujundamisele on oluline luua ka taristu, mille pärast Viljandit külastada. Seetõttu teeb linn aktiivselt tööd, et koostöös erasektoriga ehitada linna kaasaegne veekeskus, mis toimiks nii turismiatraktsioonina kui võimaldaks luua uusi majutuskohi. Ööbimisvõimaluste kesist valikut on praegu eriti tunda kogu linna hõlmavate suurürituste ajal.

Viljandi linna turismitaristu on heal tasemel. Kõik peamised turismiobjektid on korrastatud ja viidastatud ning parkimiskorraldus on külastajasõbralik.

.

TEGEVUSKAVA AASTATEKS 2018-2023

1. Valitsemine						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Peaesmärk						
1.1. Viljandi linn on jätkusuutlik, koostööaldis ja teotahteline omavalitsusüksus, mis juhindub inimesekesksusest ja tasakaalustatud arengu põhimõtetest						
Alaesmärk						
1.1.1. Viljandi haldusvõimekuse kasv						
Peamised tegevused						
1.1.1.1. Piirkonna arengupotentsiaali terviklik rakendamine, sh koostöö kodanikuühiskonna algatustega, kolmepoolne dialoog haridusasutuste ja erasektoriga kohaliku elanikkonna rakendamiseks tööjõuturul						
1.1.1.2. Välisrahastusega projektide omaosaluse tagamine koostöös projektide esitajate ja elluvijatega						
1.1.1.3. Osalemine omavalitsuste koostööorganisatsioonide töös sh Viljandimaa Omavalitsuste Liit, Viljandimaa Ühistranspordikeskus, Eesti Linnade ja Valdade Liit						
1.1.1.4. Hea avaliku teenuse pakkumine ning linnavalitsuse ja hallatavate asutuste tasakaalustatud arengu tagamine						
1.1.1.5. Erinevate e-lahenduste kasutusele võtmine lisakanalina kohaliku omavalitsuse teenuste osutamiseks sh e-teenuste arendamine ja lisamine, kontserniülese IT haldussüsteemi loomine						
1.1.1.6. Viljandi linnal on head ja toimivad suhted sõpruslinnadega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, kuhu Viljandi kuulub						
1.1.1.7. Viljandi linnal on toimiv koostöö Viljandimaa omavalitsustega						

2. Elukeskkond						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Peaesmärk						
2.1. Miljööväärtuslik, hooldatud rohealadega ning puhta ja turvalise elukeskkonnaga linn						
Tulemusnäitajad	Tulemusväärtused					
Linnavalgestuses kaasaegsete valgustite kasutamise %	86	95	100	100	100	100
Teede rekonstrueerimine (igal aastal km)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Kõnniteede rekonstrueerimine (igal aastal km)	1	1	1	1	1	1
Alaesmärk						

2.1.1. Korrastatud haljasalad
Peamised tegevused
2.1.1.1. Viljandi linna haljastu arengukava koostamine
2.1.1.2. Parkide inventariseerimine ja dendroloogiliste uurimuste teostamine
2.1.1.3. Viljandi Lossipargi korrastustöödega jätkamine vastavalt rekonstrueerimisprojektile ja Lossipargi hoolduskavale kuni aastani 2020
2.1.1.4. Viljandi linna kalmistule urnimüüri rajamine
2.1.1.5. Haljasalade ja kalmistute heakorra tagamine
2.1.1.6. Koos huvirühmadega korteriühistute ja kogukondade ettevõtmisi toetava programmi „Õue- ja haljasalad korda“ põhimõtete väljatöötamine ja programmi käivitamine
Alaeesmärk
2.1.2. Kaunid ja avatud veekogud
Peamised tegevused
2.1.2.1. Viljandi järve (Viiratsi ujumisala, Paadimehe ujumisala, Huntaugu ujumisala, sõudebaasi ujumisala) veetaimestiku niitmine
2.1.2.2. Järveäärsete vaadete avamine
2.1.2.3. Paala järve ja Ugala tiigi korrashoid, Valuoja oja kallaste puhastamine
2.1.2.4. Rannapromenaadi planeerimis- ja ehitustööde jätkamine
2.1.2.5. Viljandi järve maastikukaitseala kaitsekorralduskavas ettenähtud hooldustööde läbiviimine
2.1.2.6. Harrastuskalastajatele püügivõimaluste tagamine, kalavarude suurendamine
Alaeesmärk
2.1.3. Hooldatud ja puhta elukeskkonnaga linnaruum
Peamised tegevused
2.1.3.1. Korraldatud jäätmeveo teenuste kontsessiooni edasine rakendamine
2.1.3.2. Heakorrakonkursside korraldamine
2.1.3.3. Koostööprojektide koostamine ja ellurakendamine Viljandi Jäätmejaama arendamiseks (seadmete uuendamine – autokaal, jäätmepress, piirdeaia rajamine, platsi asfalteerimine, ühisveevärgi- ja -kanalisatsioonisüsteemiga liitumine)
2.1.3.4. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava realiseerimine
2.1.3.5. Linna avalike alade heakorra parendamine, ülelinnaline tasuta aia- ja haljastusjätmete vedu
2.1.3.6. Jätmete liigiti kogumise võrgustiku arendamine
2.1.3.7. Keskkonnateadlikkuse tõstmine elanikkonna hulgas
Alaeesmärk

2.1.4. Väärtusi eksponeeriv, huvipakkuv ja turvaline linnaruum
Peamised tegevused
2.1.4.1. Vabaaja veetmise võimaluste mitmekesistamine linnaruumis
2.1.4.2. Purskkaevude ja pargimööbli hooldamine, renoveerimine või uuega asendamine
2.1.4.3. Viljandi vanalinna muinsuskaitsealal asuvate väärtuslike hoonete rekonstrueerimise toetamine restaureerimistoetuste abil
2.1.4.4. Kaasaegse valgustuslahenduse kasutamine linnavalgustuses
2.1.4.5. Peaväljaku ja kesklinna avaliku ruumi kaasajastamine
2.1.4.6. Mänguväljakute rajamine ja korrastamine sh Lastepark
2.1.4.7. Vabadussõjas langenute mälestuse jäädvustamine
2.1.4.8. Nimeliste pinkide programmi väljatöötamine ja rakendamine
2.1.4.9. Turvalisuse tagamine linnaruumis
Alaeesmärk
2.1.5. Kvaliteetne ja turvaline tänavavõrgustik
Peamised tegevused
2.1.5.1. Tänavate seisundi parandamine pindamise ja remondi abil
2.1.5.2. Tänavate rekonstrueerimise kava elluviimine s.h. linna peatänavate uuendamine
2.1.5.3. Tänavate märgistuse iga-aastane uuendamine ja liikluskorraldusvahendite hooldamine
2.1.5.4. Kõnniteede rekonstrueerimine (prioriteet koolide ja lasteaedadeni viivate kõnniteede korrastamine)
2.1.5.5. Jalg- ja jalgrattateede ülelinnalise võrgustiku rajamine sh kergliiklustunneli ehitamine Jakobsoni tänavale
2.1.5.6. Kantremaa tööstusala avaliku tugitaristu kaasajastamine
2.1.5.7. Tingimuste loomine ohutuks liiklemiseks
2.1.5.8. Järveotsa arendusalale tänavate ja tehnovõrkude ehitamine
2.1.5.9. Parklate planeerimine ja rajamine
Alaeesmärk
2.1.6. Korras linnavara
Peamised tegevused
2.1.6.1. Linna kinnisvara haldamise tarkvara arendamine
2.1.6.2. Linnavara haldamine, korrashoid ja parendamine
2.1.6.3. Linnale kuuluvate amortiseerunud hoonete lammutamine ja territooriumide heakorrastamine

2.1.6.4. Tehnovõrkude renoveerimine ja ehitamine
2.1.6.5. Linnale mittevajaliku kinnisvara vöörandamine

3. Kultuur, sport ja vaba aeg						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Peaesmärk						
3.1. Viljandi on tugevate kultuuritraditsioonide ja mitmekülgse kultuurieluga linn						
Tulemusnäitajad	Tulemusväärtused					
Loomestipendiumi eelarve kasv %	5	5	5	5	5	5
Alaesmärk						
3.1.1. Aastaringelt toimuvad heatasemelised kultuurisündmused						
Peamised tegevused						
3.1.1.1. Kultuurivaldkonna maineürituste järjepidev toimumine ning kõrge kvaliteedi tagamine						
3.1.1.2. Viljandi linnale oluliste tähtpäevade tähistamine						
3.1.1.3. Kultuurisündmuste aktiivne tutvustamine ja reklaam meedias						
Alaesmärk						
3.1.2. Viljandi kultuurielu on jätkusuutlik ja arenev						
Peamised tegevused						
3.1.2.1. Toetused kultuuriorganisatsioonidele ja –kollektiividele aastaringse tegevuse tagamiseks ja arendamiseks						
3.1.2.2. Kollektiivide/organisatsioonide juhtide koolitamine ja nõustamine						
3.1.2.3. Osalemine vabariikliku ja maakonna laulu- ja tantsupidude traditsiooni jätkamisel						
3.1.2.4. Huvi- ja üldhariduskoolide õpilaste kaasamine linna kultuurisündmuste läbiviimisel						
3.1.2.5. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia kompetentsi kaasamine uuringute läbiviimisel, koostööprojektide koordineerimisel ja sündmuste korraldamisel						
3.1.2.6. Avaliku, era- ja kolmanda sektori vahelise ühistevõime soodustamine						
3.1.2.7. Viljandi kultuuriorganisatsioonide osalemise soodustamine rahvusvahelistes koostööprojektides sh koostööprojektid hansa- ja sõpruslinnadega						
Alaesmärk						
3.1.3. Viljandi kultuuriasutustes on loodud kaasaegsed tingimused						
Peamised tegevused						

3.1.3.1. Nukuteatri ruumide renoveerimine ning heli- ja valgustehnika kaasajastamine						
3.1.3.2. Viljandi Vana Veetorni arendamine mitmekülgsete võimalustega kultuuriobjektiks						
3.1.3.3. Linnagaleriile uute sobivate ruumide leidmine						
3.1.3.4. Munitsipaalkultuuriasutuste tegevuse arendamine						
Peaesmärk						
3.2. Viljandi linnas on loodud sobivad tingimused sportimiseks ja spordisündmuste läbiviimiseks						
Tulemusnäitajad				Tulemusväärtused		
Spordistipendiumi eelarve kasv %				5	5	5
Alaeesmärk						
3.2.1. Viljandi spordielu on jätkusuutlik ja arenev						
Peamised tegevused						
3.2.1.1.Toetused spordiorganisatsioonidele, -klubidele ja harrastajatele aastaringse tegevuse tagamiseks ja arendamiseks						
3.2.1.2. Viljandi järv, järveäärne ala ja spordirajatised on erinevate spordialade ja liikumisharrastusega tegelejate aktiivses kasutuses aastaringset						
3.2.1.3. Spordisündmuste ja mitmekülgse sporditöö läbiviimine erinevatele sihtgruppidele						
3.2.1.4. Liikumisharrastust soodustavate tegevuste ja programmide läbiviimine						
3.2.1.5. Koostöös Viljandi vallaga SA Holstre-Polli Vabaajakeskuse tegevuse toetamine						
Alaeesmärk						
3.2.2. Viljandis on korrastatud spordirajatised						
Peamised tegevused						
3.2.2.1. Koolide staadionide ja spordiväljakute korrastamine – Viljandi Paalalinna Kool 2019, Viljandi Jakobsoni Kool 2020, Viljandi Kesklinna Kool 2021						
3.2.2.2. Viljandi Spordikeskuse remont						
3.2.2.3. Välijõusaalide rajamine						
3.2.2.4. Vibuväljaku rajamine						
3.2.2.5. Huntaugu piirkonna arendamine aastaringseks kasutamiseks tervisespordi- ja vabaaja alana						
3.2.2.6. Rannajalgpalli väljaku rajamine						
3.2.2.7. Aerutamisbaasi rekonstrueerimine						
3.2.2.8. Jakobsoni Kooli ujula remont						
3.2.2.9. Viljandi järvele sõudekanali rajamine						
3.2.2.10. Viljandi Veekeskus Aktsiaseltsi tegevuses osalemine veekeskuse arendamise eesmärgil						

3.2.2.11. Viljandi järveäärsele alale jalg- ja jalgrattaradade rajamine
3.2.2.12. Viljandi Spordikeskuse Paala viihalli remont
3.2.2.13. Viljandi järveäärse polüfunktsionaalse spordiväljaku arendamine
3.2.2.14. Tenniseväljakute uuendamise toetamine

4. Haridus ja noorsootöö						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Peaesmärk						
4.1. Haridusvõrgu erinevate astmete koostöös on igal Viljandi elanikul osalusvõimalus elukestva õppe süsteemis						
Tulemusnäitajad	Tulemusväärtused					
Lasteaiakoha soovijatest koha saanute %	100%	100%	100%	100%	100 %	100 %
Lastesõimekoha soovijatest koha saanute %	100%	100%	100%	100%	100 %	100 %
Edasiõppijate osakaal põhikooli lõpetajate koguarvust	99%	99%	99%	99%	99 %	99 %
Huvihariduses ja -tegevuses osalevate laste osakaal laste arvust põhikooli astmes	90%	90%	90 %	90 %	90 %	90 %
Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate poolt täidetud ametikohad %	99%	99%	100%	100%	100 %	100 %
Alaesmärk						
4.1.1. Kõigil haridustasemetel on võrdsed võimalused õppe- ja kasvatustööks kaasaegses ja turvalises õpikeskkonnas						
Peamised tegevused						
4.1.1.1. Viljandi Männimäe lasteaia energiatõhususe edendamine						
4.1.1.2. Viljandi Krõllipesa lasteaia Mängupesa õppehoone rekonstrueerimine ja energiatõhususe edendamine						
4.1.1.3. Viljandi Paalalinna kooli õppehoone rekonstrueerimine						
4.1.1.4. Lapsehoiuteenuse toetamise jätkamine						
4.1.1.5. Vajaduspõhine sobitusrühmade loomine lasteaedades						
4.1.1.6. Lasteaedade toitlustamise põhimõtete muutmine, 2018 septembrist						
4.1.1.7. Lasteaedade ja koolide õpikeskkonna ajakohastamine ja arendamine						
4.1.1.8. Lasteaedade mänguväljakute pidev seire, hooldus ja uuendamine						
4.1.1.9. Koolide töö- ja tehnoloogiaõpetuse klasside õpikeskkonna parendamine						
4.1.1.10. Tehnoloogiaõppe arendamine koostöös ettevõtjatega ja teiste koostööpartneritega						
4.1.1.11. Lapsekeskse õppe- ja kasvatustöö rakendamine ja arendamine, ühelt haridustasemelt teisele paindliku ja sujuva ülemineku toetamine						

4.1.1.12. Laste ja noorte tervislike eluviiside kujundamine ja tervise väärtustamine
4.1.1.13. Kaasaegsete õppemetoodikate rakendamine ning õppekavade arendamine
4.1.1.14. Siseriiklikes ja rahvusvahelistes koostööprojektides osalemine
4.1.1.15. Mitmekesiste õppesuundade ja erinevate õppevormide kaudu õpilaste individuaalsete võimete arendamine
4.1.1.16. Infotehnoloogia erakõrgkooli toimimisele kaasa aitamine
Alaeesmärk
4.1.2. Õppe- ja kasvatustöö on lapsekeskne, mille tagavad vajaduspõhised tugisüsteemid
Peamised tegevused
4.1.2.1. Nõustamisteenuse pakkumine koostöös Viljandi Päevakeskuse laste ja perede osakonna ja Viljandimaa Rajaleidja Keskusega
4.1.2.2. Vajaduspõhise psühholoogi ja perenõustaja teenuse võimaldamine
4.1.2.3. Vajaduspõhine abiõpetaja ja/või tugiisiku rakendamine
4.1.2.4. Pikapäevarühmade töö soodustamine koolides
4.1.2.6. Õpetajakoolituste võimaldamine laste erivajaduste (sh andekus) märkamiseks ja tegevuste rakendamiseks
4.1.2.7. Karjäärinõustamissüsteemi rakendamine ja arendamine
Alaeesmärk
4.1.3. Huvikoolides on õpilasele turvaline, arendav ja õpioskusi ning loovust toetav õpikeskkond. On loodud võimalused erinevatel tasanditel mitmekülgse huvitegevuse ja kvaliteetse huviharidusega tegelemiseks
Peamised tegevused
4.1.3.1. Kvaliteetse õpi- ja töökeskkonna tagamine Viljandi linna huvikoolides
4.1.3.2. Koostöös Viljandi Kesklinna kooliga õuesõppe klassi ehk avatud õpperuumi loomine kooli kõrval olevale haljasalale
4.1.3.3. Huvitegevust ja huvihariduse teenust pakkuvate institutsioonide tegevuse toetamine ja arendamine
4.1.3.4. Uuringuvormi väljatöötamine, mis annab laiemad võimalused huvihariduse ja –tegevuse analüüsimiseks ja optimeerimiseks
4.1.3.5. Erivajadustega lastele suunatud huvitegevuse võimaluste laiendamine
4.1.3.6. Psühholoogiliste ja eripedagoogiliste koolituste korraldamine huvikoolide õpetajatele
4.1.3.7. Üld- ja huvihariduse lõimimise ja VÕTA (Varasema Õppimise ja Töökogemusega Arvestamine) rakendamine ja arendamine
4.1.3.8. Huvikooli hoone renoveerimine õpikeskkonna parendamiseks ning tehnika- ja looduslaste huviringide arendamine
Alaeesmärk
4.1.4. Haridusasutustes töötab motiveeritud ja pädev personal
Peamised tegevused

4.1.4.1. Süstemaatiline rahulolu-uuringute korraldamine ja analüüs haridusasutustes
4.1.4.2. Aasta õpetaja, noore õpetaja ja teeneka õpetaja jätkuv tunnustamine
4.1.4.3. Töötajate individuaalse arengu võimaldamine ning motivatsiooni tõstmine läbi personalipoliitika arendamise
Alaeesmärk
4.1.5. Elukestva õppe võimalused on seostatud erinevate põlvkondade ja linna arenguvajadustega
Peamised tegevused
4.1.5.1. Piirkonnakesksete elukestva õppe võimaluste arendamine läbi kombineeritud õppevormide
4.1.5.2. Regulaarsete infovahetuse ümarlaudade ja seminaride korraldamine elukestva õppe teemadel
Alaeesmärk
4.1.6. Õppe- ja kasvatustöö toetab tarka ja jätkusuutlikku majandusmudelit ning edendab tehnoloogia kasutuselevõttu ja tundmaõppimist õppeprotsessi käigus
Peamised tegevused
4.1.6.1. IKT ja LTT õppe kvaliteedi tõstmine linna üldhariduskoolides
4.1.6.2. Haridusasutuste IKT kaasajastamine ja arendamine vastavalt ühiskonna muutuvatele nõudmistele ja vajadustele. Digipädevuse rakendamine ainevaldkondades
4.1.6.3. IKT-, ettevõtlikkuse ja ettevõtlusalaste ainevõistluste korraldamine koostöös teiste organisatsioonidega
Peaeesmärk
4.2. Viljandi linna noored tunnevad end turvaliselt ja väärtustatuna ning saavad oma ideid ellu viia
Alaeesmärk
4.2.1. Viljandi noorsootöö on innovaatiline ja süsteemne
Peamised tegevused
4.2.1.1. Koolivaheaja tegevusprogrammide järjepidevuse tagamine (laagrid, õpilasmalev, erinevad projektid jne)
4.2.1.2. Mobiilse noorsootöö arendamine ja süsteemne rakendamine (sh erinevate projektide läbiviimine linnaruumis)
4.2.1.3. Noorsootöö koostöövõrgustiku tugevdamine
4.2.1.4. Noorte ettevõtlikkuse suurendamine koolituste, toetuste, nõustamiste, erinevate projektide ning programmide abil
4.2.1.5. Mängu- ja spordiväljakute, ekstreemspordiväljakute turvalisuse ning korrashoiu tagamine ja arendamine
4.2.1.6. Noorte kaasamine sõprus- ja hansalinnade projektidesse, rahvusvaheliste kontaktide ja projektide toetamine
4.2.1.7. Noorte ja noortekollektiivide kaasamine linna kultuuriürituste läbiviimisel
Alaeesmärk

4.2.2. Viljandi noored on aktiivsed ja vastutustundlikud kodanikud
Peamised tegevused
4.2.2.1. Noorte omaalgatuslike projektide toetamine
4.2.2.2. Noorte järjepidev ja süsteemne tunnustamine
4.2.2.3. Noorte Volikogu töö tõhustamine ja arendamine läbi aktiivse kaasamise planeerimisse, otsustustesse, tegevustesse
4.2.2.4. Noorsootöövaldkonna (sh noorte huvisid, vajadusi ja rahulolu käsitlevate) uuringute järjepidevus, tulemuste analüüsimine ja nende aluseks võtmine noorsootöö tegevuste planeerimisel
4.2.2.5. Jätkusuutliku noorteinfo strateegia ja kaasaegsete struktuuride edasiarendamine, atraktiivsete infokanalite loomine tagamaks mitmekülgse info jõudmise noorteni
4.2.2.6. Noorte vabatahtlikkuse arendamine koostöös Viljandimaa vabatahtlike keskuse ja teiste organisatsioonidega
4.2.2.7. Noorsootööalastes riiklikes programmides osalemine (Noorte Tugila)
4.2.2.8. Noorte teavitamise ja nõustamise süsteemi arendamine

5. Sotsiaalne keskkond						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Peaesmärk						
5.1. Elanikest hooliv linn						
Tulemusnäitajad	Tulemusväärtused					
Sotsiaalalal töötajate ühiskoolituste arv	1	1	1	1	1	1
Linnakodanikele suunatud ennetustööalaste koolituste arv	1	1	1	1	1	1
Alaesmärk						
5.1.1. Viljandi linnaelanikele on kättesaadavad vajaduspõhised sotsiaaltoetused ja teenused						
5.1.1.1. Erinevatele sihtgruppidele vajalike hoolekandeteenuste tagamine (sh Päevakeskuse tegevus, linnaarsti töötasu)						
5.1.1.2. Erinevatele sihtgruppidele vajalike toetuste tagamine						
5.1.1.3. Sotsiaalvaldkonnas tegutsevate MTÜ-de toetamine						
5.1.1.4. Sotsiaalteenuste arendamine, projekti- ja ennetustöö						
5.1.1.5. Turvakodu teenuse osutamiseks ja majanduslikult vähekindlustatud sihtgrupile elamufondi arendamiseks Leola 12a rekonstrueerimine ja sisustamine						
5.1.1.6 SA Viljandimaa Hoolekandekeskuse juurdeehitus						

Alaeesmärk
5.1.2. Viljandi linn väärtustab tervislikke eluviise
5.1.2.1. Tervisepäevade, rahvaspordiürituste ja elanikele tervisealaste koolituste korraldamisele, tervisedenduslike projektide koostamisele kaasaaitamine ja toetamine
5.1.2.2. Noorte riskikäitumist vähendavate/ennetavate projektidele kaasaaitamine ja toetamine
5.1.2.3. Aktiivne osalemine tervist edendavate töökohtade, lasteaedade ja koolide võrgustikus
5.1.2.4. Tervislike eluviisidega elamiseks ja tervislike valikute tegemiseks võimaluste loomine ja sellele kaasaaitamine
5.1.2.5. Viljandi kesklinna Viljandi Haigla ja perearstikeskuse hoone ehitamise toetamine ning igakülgne koostöö

6. Ettevõtlus ja turism						
Peaeesmärk						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
6.1. Viljandi linnal on hea maine ja soodne ettevõtluskeskkond						
Tulemusnäitajad	Tulemusväärtused					
Ettevõtteid 1000 elaniku kohta	101	102	103	103	103	103
Majutuskohtade arv	15	16	16	17	17	17
Voodikohtade arv majutusettevõtetes	700	720	720	750	750	750
Alaeesmärk						
6.1.1. Ettevõtluspiirkondades on uute ettevõtete rajamiseks ja olemasolevate laiendamiseks vajalikud tingimused						
Peamised tegevused						
6.1.1.1. Linn toetab ja teeb koostööd Viljandimaa Arenduskeskusega, Töötukassaga, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiaga ja Sihtasutusega Viljandimaa Loomemajanduskeskus						
6.1.1.2. Ettevõtlikkus- ja ettevõtlusõppe programmide algatamine linna koolieelsetes lasteasutustes ja üldhariduskoolides (nt õpilasfirmade loomise toetamine koolides ja õpilasfirmade toodete ostmise kingitusteks linna külalistele)						
6.1.1.3. Ettevõtluspiirkondade arendamine						
6.1.1.4. Ettevõtjate ning ettevõtlikkuse ja ettevõtluse arendamisega seonduvate organisatsioonide esindajate (ettevõtlussaadikud või kõneisikud) kaasamine linnadelegatsiooni koosseisu koostööpiirkondade külastamisel, et leida kontakte teiste riikide ettevõtjatega, kellelt saab üle võtta parimaid praktikaid ja lahendusi						
6.1.1.5. Ettevõtlusvõimaluste tutvustamine koostööpiirkondade investoritele ja ettevõtlusorganisatsioonidele						
6.1.1.6. Linna ettevõtjate edulugude tutvustamine linnelanikele, mainet kujuandvatel sündmustel ja avalikus meedias						

6.1.1.7. Ettevõtjate ümarlaudade korraldamine
Alaeesmärk
6.1.2. Viljandi on sisemaakuurort, mis on aastaringselt külastatav pärandturismi sihtkoht Eestis ja üks peamisi turismitõmbekeskusi Lõuna – Eestis
Peamised tegevused
6.1.2.1. Viljandi linn teeb koostööd Viljandimaa turismiettevõtjate ja –organisatsioonidega
6.1.2.2. Turundustegevuste väljatöötamine koostöös ettevõtjate ja kultuurielu korraldajatega
6.1.2.3. Ühisturunduse ja mainekujunduse tõhus ning koordineeritud korraldamine Viljandi linna eestvedamisel
6.1.2.4. Uute majutuskohdade rajamise ja hooajaväliste sündmuste toetamine
6.1.2.5. Viljandi linna viidasüsteemi ja muu turismitaristu arendamine
6.1.2.6. Koordineeritud ja tõhus turismiinfo kättesaadavus